

yapılıp yapılmadığının izlenmesi gerekir. İşlemlerin zamanında yapılması için gerekli önlemler alınmalıdır. İzleme ve önlem alma görevi, adaylık işlemlerini yürüten birimlerindir.

IV. GEÇERLİK

Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik'in dayanağı, Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Genel Yönetmelik'tir. Bu yönetmelik Devlet Memurları Yasasının 2670 sayılı yasayla değişik 55'inci maddesine dayanılarak; aday memurların yetiştirilmesi için uygulanacak eğitim programlarını, eğitim sürelerini, eğitimlerde uygulanacak sınavları, sınav değerlendirme esaslarını ve ilgili öteki hususları belirlemek amacıyla yürürlüğe konulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik'te adaylıkla ilgili herhangi bir hususta açık kural bulunmaması durumunda, kaynak konumunda olan Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Genel Yönetmelik'teki düzenlemelere başvurulması ve dayanılması kuralaştırılmıştır(m.46).

Milli Eğitim Bakanlığı Aday Memurlarının Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik'in yürürlüğe girmesiyle, başta, 08.04.1985 gün ve 2186 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlara Stajyer Olarak Atanan Öğretmenlerin Stajyerlik İşlemlerine İlişkin Yönerge ile yapılmış adaylıkla ilgili düzenlemelerin geçerliği kalmamıştır. Başka bir deyişle eski yönetmelik, yönerge ve genelgelerin uygulanmasına olanak yoktur.

V. ADAY ÖĞRETMENLERİN KİMİ SORUNLARI

Aday olarak göreve başlayan eğitim çalışanlarının birkaç sorunu ile onlara ilişkin çözüm önerilerini özetlemekte yarar olabilir:

1. Aday olan tüm kamu görevlileri gibi eğitim çalışanları da kamu

görevlileri sendikalarına üye olabileceklerin dışında tutulmuşlardır. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nun 3/a maddesinde **“kamu görevlisi”** tanımlanmıştır. Yasa ile sendika kurmalarına ve kurulan sendikalara üye olmalarına olanak tanınanlar, **“Kamu kurum ve kuruluşlarının işçi statüsü dışındaki bir kadro veya pozisyonunda daimî suretle çalışan, adaylık veya deneme süresini tamamlamış kamu görevlileri”**dir. Öyle ise yasa, adayların kamu görevlilerince kurulan herhangi bir sendikaya üye olmalarına olanak tanımamıştır. Oysa aday öğretmenlerle öteki eğitim çalışanlarının, meslek yaşamlarının ilk günlerinden başlayarak karşılaştıkları sorunlar hem çok, hem de önemlidir. Sorunların hem sayıca çok, hem de önemli olmaları, örgütsel destekten, meslek dayanışmasının sağlayacağı kolaylıklardan yararlanma gereksinimini artırır. Demek oluyor ki adaylık, örgütlenmeye en çok gereksinimin duyulacağı, örgütsüzlüğün eksikliğinin somut biçimde en çok duyumsanacağı ilk ayların ve yılların örgütlenme hak ve özgürlüğünden yoksun biçimde geçirdiği bir dönemdir.

Aday öğretmenlerin kamu görevlileri sendikalarına üye olmalarının engellenmesi, anayasaya ve Türkiye'nin de onayladığı insan hak ve özgürlüklerine ilişkin uluslararası sözleşmelere açıkça aykırıdır (bu aykırılığın ayrıntılı nedenleri, kitabın ilgili bölümünde açıklanmıştır). O nedenle, aday öğretmenlerin sendika üyesi olmalarının önündeki engel, hukuksal değil, eylemli engeldir. Engelin yasaya dayandırılıyor olması, hukuka uygun olduğunu göstermez. Çünkü anayasanın 90. maddesinin son fıkrasına göre, **“...Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.”** Hem anayasanın bu kuralı, hem de kurullar arasındaki güç sıralaması, aday öğretmenlerin sendika üyesi olup olamayacakları konusundaki uyuşmazlığın 4688 sayılı yasaya göre değil, yöntemine

uygun biçimde yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmelere göre çözülmesini zorunlu kılar. Bu zamana değin, söz konusu hukuksal zorunluluğa uyulmamıştır.

Temel haklarla özgürlükleri (kimi durumlar, kişiler ve katmanlar için de olsa) tümüyle ortadan kaldıracak, kullanılmaforını tümüyle engelleyecek biçimde sınırlandırmak, demokratik gelişmenin önünde büyük bir engeldir. Siyasal iktidarların temel hak ve özgürlükleri sınırlandırma olanaklarını demokrasiyle bağdaştırılamaz biçimde genişletme doğrultusundaki baskın eğilimleri, kimi kamu görevlilerini, örgütlenmede ayrımcılığa karşı korumasız bırakmıştır. Bu sonuç, ILO sözleşmelerinin yararına inanılarak değil, demokrat görünme kaygısıyla onaylandığını düşündürmektedir.

Örgütlenme hakkından hukuka açıkça aykırı biçimde yoksun bırakılmaları, aday öğretmenlerin önemli sorunlarından biridir.

2. Uygulama, disiplin cezalarının en hafifinin bile adayların görevle ilişkilerinin kesilmesini gerektirdiği varsayımına dayandırılmaktadır. Bu varsayım yasal dayanaktan yoksundur: Hangi disiplin yaptırımlarının hangi tür kamu görevlerine engel sayılacağı, 657 sayılı yasanın değişik 132. maddesinin 4. fıkrasında net biçimde belirtilmiştir. Bu fıkraya göre **“Kendilerine disiplin cezası olarak aylıktan kesme veya kademe ilerlemesini durdurma cezası verilenler, valilik, büyükelçilik, müsteşar, müsteşar yardımcılığı, genel müdürlük, genel müdür yardımcılığı ve daire başkanlığı görevlerine atanamazlar.”** Aday öğretmen, bu görevlerden hiçbirine atanmayacaktır. Atanacağı görev, öğretmenliktir. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile ondan daha hafif olan disiplin cezalarının hiçbirisi, öğretmenliğe atanmanın ve bu görevde kalmanın engeli sayılmaktadır. Öyle ise, bu cezaları aday öğretmenlikten öğretmenliğe, aday memurluktan memurluğa geçmenin engeli saymanın yasal dayanağı yoktur. 657 sayılı yasanın (adaylık döneminde görevle

ilişğın kesilmesinin dayanağı olarak kullanılan) değişik 56. maddesinin ilk fıkrasında “Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir.” denilmektedir. Adaylık döneminde alınan disiplin cezaları, uygulamada, “hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumlar...” kapsamında değerlendirilmektedir. Böyle bir değerlendirme, yasayla bağdaştırılamaz. Çünkü bu değerlendirme, 657 sayılı yasanın değişik 132. maddesinin 4. fıkrasındaki sınırlandırmanın aday memurlar açısından geçersiz sayılması sonucunu doğurur. 657 sayılı yasanın değişik 56. maddesinin yanlış yorumlanması nedeniyle adayların en küçük kusurları, değişik derecelerde yaptırımlarla karşılaşmalarına yol açmaktadır. Kimi durumlarda bu yaptırımlar, görevle işliğin kesilmesine bile uzanabilmektedir. 657 sayılı yasa, memurlukla bağdaşmayacak durumları ile davranışları saptanan aday memurların görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini kurala bağlamıştır. Yasa koyucunun ilişik kesme nedeni saydığı “...hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumlar...”, alabildiğine genel ve alabildiğine soyuttur. Belirli bir kapsam ve içerikten yoksundur. Herkese göre değişebilen niteliktedir. Bu niteliği, öznel değerlendirmelere ve haksız uygulamalara yol açar. Kimi eylem ve durumları, biri memurlukla bağdaştıramazken, başka biri memurluğun gereği bile sayılabilir. Durumlarında ve devinimlerinde (hareketlerinde) memurlukla bağdaşmazlığın saptandığı gerekçesine dayanılarak adayların görevleri ile ilişkilerinin kesilebilmesi, görev güvencesini tümüyle ortadan kaldırır. Yasada yer alan “...hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumlar...” somut, içeriği ya da kapsamı belirli olsa, öznel değerlendirmelere olanak vermese bile durum değişmez. Çünkü adı üstünde aday, yetişme

dönemindedir. Yapmakla yükümlü kılındığı görevin gerektirdiği niteliklerden bir bölümünü kazanmadığı varsayılır. Eksik nitelikleri kazandırmak için planlar, programlar yapılır. Adaylar, daha deneyimli öğretmen ve yöneticilerin yardımlarından, desteklerinden, yol göstericiliklerinden yararlandırılır. Aday öğretmenlerin yetişme döneminde buldukları varsayımı, onlara karşı daha hoşgörülü davranılmasını gerektirir. Aday, memurlukla çelişecek durum ve davranışları öğrenme aşamasındadır. Onu bu aşamada yakalamak, adayın yetişme sürecini bitirmesine izin verilmediğini düşündürülebilir. Bir yandan aday memurların disiplin kurallarını öğrenmelerini sağlayıcı program ve etkinlikler düzenlemek, öte yandan onlara, bu kurallara uymadıkları gerekçesiyle en ağır yaptırımları uygulamak, birbiriyle çelişmektedir. Öğrenilmesi tamamlanmamış kurallara aykırı davranışlardan kaçınılamayacağı göz ardı edilemez. Özetle denebilir ki, adayların yaşadıkları sorunlar, salt hoşgörü eksikliğinden kaynaklanmamaktadır. Onların yaşadıkları sıkıntıların önemli bir bölümü, yasayla tanınmış kimi hakları kullanmalarının engellenmesinden doğmaktadır.

3. Aday öğretmenlerin görevlendirildikleri ortam ve koşullar, yetiştirilmelerine elverişli değildir. Amaç aday öğretmenleri yetiştirmek değil, özellikle istenmeyen yerleşim birimleri ile eğitim kurumlarındaki öğretmen gereksinimini karşılamak olunca, bu ortam ve koşulların aday öğretmenlerin yetiştirilmelerine elverişli olması beklenemez. Oysa yetişme döneminin verimli geçmesi, özel olarak, özenle ve amaca uygun biçimde hazırlanmış bir ortamın varlığına bağlıdır. Deneyimli, yetenekli ve yetiştirme işine gönüllü öğretmenler ile eğitim yöneticileri, bu ortamın vazgeçilemezlerindedir. Her tür eğitim araç ve gereci ile birlikte uygun fiziksel koşullar, adayların yetiştirilecekleri ortamın tamamlayıcılarıdır. Aday öğretmenlerin yetiştirilecekleri eğitim kurumları, her tür eğitim, öğretim ve yönetim uygulamasının kolayca yapılabileceği nitelikleri taşımalıdır. Eğitim ve

öğretime ilgi duyan herkes, bu gerçeğin ayırındadır. Yine de uygulama, aday öğretmenlerin olanakları son derece sınırlı eğitim kurumlarında görevlendirilmelerinin kural, yetiştirilebilecekleri okullarda görevlendirilmelerinin ise “**istisna**” sayıldığını düşündürecek yönde gelişmektedir. Bu uygulama, eğitim ve öğretim açısından son derece değerli bir fırsatın boşa harcanmasına yol açmaktadır. İlk yıllarda izlenen başarısız eğitim, öğretim ve yönetim uygulamaları, aday öğretmenlerin kısa sürede bırakmakta zorlanacakları olumsuz meslek alışkanlıkları kazanmalarına yol açmaktadır. Değerli öğretmenlik deneyimleri kazanmaya uygun eğitim kurumlarının olanaklarından yararlanma konusundaki başarısızlık, eğitimin niteliğini yükseltme çabalarının sonuç vermesini de zorlaştırmaktadır. Özü olmayan bu başarısızlığı başarıya dönüştürmek olanaksız değildir. Aday öğretmenleri, yetişme dönemini iyi değerlendirebilecekleri eğitim kurumlarına atayabilmeyin ve bunu kararlı biçimde sürdürebilmeyin ilk koşulu, ayrımcılığa son vermektir.

Aday öğretmenlerin her yönden geniş olanakları bulunan okullara atanmalarına yürürlükteki kurallar engel değildir. Tam tersine, bu tür atamaları zorunlu kılan düzenlemeler vardır. Uygulama, bu konudaki düzenlemelerle çelişmektedir. Olanakları iyi okullar, ayrımcılıklı atamalar nedeniyle, aday öğretmenlerin yetiştirilmelerini engelleyecek bir kadro şişkinliği, o şişkinliğin doğurduğu bir karışıklık ve düzensizlik içine itilmişlerdir. Yürürlükteki kurallar aday öğretmenlerin yetiştirilmelerini sağlayabilecek okullara atanmalarını engellese bile, bunları değiştirmek olanaksız değildir. Düzenlemelerin bilime uygun biçimde değiştirilmesi kamu yararınaadır. Adaylık döneminin yetişmeye elverişli ortamlarda değerlendirilmesi, eğitimbilimsel (pedagojik) bir önlemdir. Eğitim ve öğretimde başarıyı artıracak bilimsel önlemleri almanın, bu amaçla gerekirse düzenlemeleri değiştirmenin yararı tartışılmaz.

4. Aday öğretmenler, yetiştirilmek üzere düzenlenen eğitim etkinliklerine katılırlar. Çoğu kez bu etkinlikler, adayların görevlendirildikleri eğitim kurumunun bulunduğu yerlerin dışındaki merkezi yerleşim birimlerinde ya da il merkezinde yapılır. Aday öğretmenler, oturdukları ve görevli buldukları yerlerden ayrılarak eğitim görecekları yerlerde uygulanan yetişme programlarına katılmakla yükümlü kılınır. Eğitime katılabilmek için ya oralara gidilip gelinir ya da eğitim süresince oralarda kalınır. Ancak çoğu yerlerde aday öğretmenlere eğitime katılmanın gerektirdiği giderler ödenmez. Yatacak yer sağlanmaz. Yemek sorunlarını kendilerinin çözmesi istenir.

Bu sorun da hukuka uygun davranmanın önemsenmeyişinden doğmaktadır. 6245 sayılı yasa (m.14/1), **“Birinci maddede yazılı kurumlara ait bir vazifenin ifası maksadiyle muvakkaten yurt içinde veya dışında başka bir yere gönderilenlere”** geçici görev yolluğu ödenmesini öngörmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, bu yasanın 1. maddesinde yazılı **“Umumi Muvazeneye dahil daireler”**dendir. Göreve yeni atanan öğretmenlerin adaylık eğitimine katılmaları ise, kurumlara ilişkin bir görevin yapılması niteliğindedir. Yasanın açık kuralına karşın aday öğretmenlerin yolluk yarasından yararlandırılmaları konusunda çıkarılan zorluk, sürekli ve yaygındır. Yasayla açık biçimde çelişen yerel uygulamalar karşısında yetkililer, tam bir duyarsızlık içindedir. Hakkını aramaya kalkışan aday öğretmenler, değişik biçimlerde, en başta adaylıklarının kaldırılmayacağı sezdirilerek yıldırılmaktadır.

5. Aday öğretmenler, kendilerini yetiştirebilmek için çok sayıda meslek kitabı, dergi ve buna benzer araç ve gereçten yararlanmak zorundadırlar. Aylık gelirlerinin tümünü harcasalar bile, yetişmek için yararlanmak zorunda oldukları araç ve gereçleri alamazlar. O nedenle Türkiye, ulusal gelirin çok daha az, olanaklarının çok daha kıt olduğu dönemlerde aday öğretmenlerin yetişmeleri için kaynak

ayırma, onlara destek sağlama gereği duymuştur. Olanakların çok daha elverişli olduğu bugün aday öğretmenler, yazgıları ile baş başa bırakılmışlardır. Yoksulluk sınırının altındaki gelirlerinin bir bölümünü yetişmeleri için gerekli olan kitap ve öteki araç gereçlere verseler, aç kalacaklardır. Vermeseler, yetişemeyeceklerdir. Yönetim adına yetki kullanan kamu görevlilerinin ilgisizliği, onları tam bir ikileme karşılığında bırakmıştır. Adaylık döneminde yetişmeye önem verilmediğinin (uygulamalarla) gösterilmesi, en azından sezdirilmesi, sorunun önemini anlamayı zorlaştırmaktadır. Öyle olunca, aday öğretmenlerin yararlanmaları gereken eğitim araç ve gereçlerinde görülen eksikliğin giderilmesi konusunda demokratik bir kamuoyu baskısı da oluşmamaktadır. Görünür gelecekte bu eksikliğin giderileceğine ilişkin belirtiler yoktur.

6. Aday öğretmenler, yönetimin yanlış tutumu yüzünden alabildiğine örselenmektedir. Kendilerine, mesleğin onuru ile bağdaştırılmayacak işler yaptırılmaktadır. Haklarını arama olanaklarının daraltılması, gördükleri baskının yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Eğitim örgütünün tepelerinde oturanlar, bu gerçeğin ayırındadır. Durumun bu biçimde sürüp gitmesi, aday öğretmenlerin sorunlarının daha da ağırlaşması için elden gelen yapılmaktadır. Sendika üyesi olmaları yasaklanmıştır. Yolluk almaları zorlaştırılmaktadır. Ölümcül hastalıklarda bile kendilerini ya da yakınlarını iyileştirebilecek sağlık hizmeti alabilecekleri, eşleri ile birlikte yaşayabilecekleri ve üst öğrenim görebilecekleri yerlere atanmaları engellenmektedir. Düzenlemelerle yaratılan bu sorunlar, aday öğretmenlerin içinde yaşadıkları güç koşulların bilinçli biçimde ağırlaştırıldığına kanıtları arasındadır.

7. Adaylık, üst öğrenimin yapılabileceği en uygun konumdur. Bunun kolayca anlaşılacak nedenleri vardır: Üniversiteyi yeni bitirmiş biri, akademik yaşamdan “soğumamıştır.” Öğrenim yaşamına

alışkındır. Bilgileri yenidir. Öğrenim gördüğü alanın gelişmelerinden, yeniliklerinden kopmamıştır... Aradan geçen zaman uzadıkça; yeniden öğrenci olmak, öğrenciliğe ve eğitime yatkınlığı yeniden kazanmak zorlaşır. Oysa öğrenim yaşamına daha kolay uyumun sağlanabildiği adaylık döneminde (ilk yıllarda) üst öğrenim yapma olanağı ya hiç yoktur ya da yok denebilecek düzeydedir. Çünkü bakanlık, aday öğretmenlerin üst öğrenim olanağından yararlanmalarını engelleyici bir düzenleme yapmıştır. Zorunlu çalışma yükümlülüğü bulunan tüm öğretmenler gibi aday öğretmenler de öğrenim ömrü nedeniyle görev yerlerinin değiştirilmesini isteyemeyecilerdir. Atama yönetmeliği (m.23) uyarınca, öğretmenlerin öğrenim durumu ömrü nedeniyle görev yerlerinin değiştirilmesini isteyebilmeleri için “...zorunlu çalışma yükümlülüklerini tamamlamış olmaları gerekir.” Hiçbir aday öğretmen, zorunlu çalışma yükümlülüğünden bağışık değildir. O nedenle üst öğrenimlerini sürdürdükleri ya da sürdürebilecekleri üniversitenin bulunduğu yer ile ilk atandıkları yerleşim birimi farklı olan aday öğretmenler, öğrenim ömründen yararlanamazlar. Aday öğretmenlerin tümüne yakını, üst öğrenimlerini sürdürebilecekleri yerlerin dışına atanmaktadır. Öğrenim ömründen yararlanarak o yerlere gelmeleri de engellenince, daha sonra üst öğrenim görmeleri olasılığı iyice azalmaktadır. Böylece öğrenim durumu ömrünün üst öğrenimi özendirme niteliği, tüm öğretmenler ile birlikte aday öğretmenler bakımından da iyice silikleşmektedir.

VI. ADAY ÖĞRETMENLERİN SORUNLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN BİRKAÇ ÖNERİ

Yukarıda, aday öğretmenlerin sorunlarının sadece birkaçı sıralanmıştır. Sıralanan sorunlar, çözümler konusunda da ipuçları vermektedir. Yine de kimi çözüm önerilerini sıralayalım:

1. Öncelikle aday öğretmenlerin sorunlarına çözüm, onların dışında

aranmamalıdır. Bu sorunların çözümü amacıyla yapılacak her girişimin içine, aday öğretmenler ya da onların demokratik yöntemlerle seçilmiş temsilcileri de katılmalıdır. Aday öğretmenlerin sorunları kendileri ile birlikte saptanmalı, çözüm yol ve yöntemleri de kendileriyle birlikte kararlaştırılmalıdır. Bu ilke, ödün verilmeden uygulanmalıdır.

2. Aday öğretmenlerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesi uygulamasına son verilmelidir. 657 sayılı yasanın 56 ve 57. maddelerinde yer alan ve aday öğretmenlerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesine olanak veren kurallar yürürlükten kaldırılmalıdır.

3. Bir kamu görevini yapmak üzere isteği ile ya da isteği dışında bir yerden başka bir yere gönderilen aday öğretmenlere yolluk ödemesinde yaşanan sıkıntılar giderilmelidir.

4. Aday memurların sendikaya üye olmaları yasağı kaldırılmalı; bu konuda yaşanan sorun, temel haklar ile özgürlüklerden sayılan sendikal hakları güvence altına alan (Türkiye'nin yöntemine uygun biçimde onaylayarak yürürlüğe koyduğu) uluslararası sözleşmeler esas alınarak çözülmelidir.

5. Aday öğretmenlerin eş durumu, sağlık ve öğrenim özü nedeniyle yer değiştirebilmelerini, adaylıklarının kaldırılması koşuluna bağlayan yönetmelik kuralları yürürlükten kaldırılmalıdır.

6. Öğretmenliğe daha elverişli koşullarda hazırlanabilmeleri bakımından aday öğretmenler;

a) Yetişmelerini sağlayacak kitap, yayın, eğitim araç ve gereçlerine kolaylıkla ulaşabilecekleri olanaklara kavuşturulmalıdır.

b) Olanakları geniş, koşulları elverişli eğitim kurumlarında, başarılı, deneyimli ve nitelikli öğretmenlerle yöneticilerin yanında görevlendirilmelidir.

7. Öğrenim durumu özrünün üst öğrenimi en çok özendirebileceği aday öğretmenlik döneminde yer değiştirme nedeni sayılmasını engelleyen düzenlemeler yürürlükten kaldırılmalıdır.

VII. ADAY MEMURLARLA İLGİLİ ÖRNEK DANIŞTAY KARARLARI

Özet: Gizli tezkiye varakası düzenlenmeden, olumsuz kanının dayanakları ortaya konulmadan aday memurun görevine son verilemez.

31.12.1971 tarihinde Maliye Bakanlığında gelirler kontrolörü olarak göreve başlayan bir yıl beş ay görevde kaldıktan sonra memuriyet asaleti onanmayarak 657/1327 sayılı yasanın 56 ncı maddesi hükmü uyarınca görevine son verilen davacı bu işlemin iptalini istemiştir. Bir kamu görevlisinin iş yapma kabiliyetine sahip olup olmadığı, hal ve hareketlerinin memuriyetle bağdaşıp bağdaşmadığı hususunun saptanması indii kanaatlar yerine objektif verilere dayandırılmalıdır. Oysa dava konusu olayda, davacının bu kabiliyet ve davranışlarını belirtecek olan gizli tezkiye varakaları düzenlenmediği gibi davalı idarece verilen savunmada hakkında edinilen olumsuz kanaatin hangi olaylara dayandığı da belirtilmemiştir. (Danıştay, bu gerekçe ile uyuşmazlık konusu görevle ilişkinin kesilmesi işleminin iptaline karar vermiştir: 5.D, 18.02.1975, E:1973/5, K:1975/832)

Özet: Kanuni stajyerlik süresi sonunda stajyerliği kaldırılmayan ve görevine son verilmeyen bir memurun kendiliğinden asaletinin onanmış sayılması gerekir. Davacının kanunda tespit edilen süre aşılarak iki yıl dokuz ayı aşkın bir süre mühendis olarak çalıştırdıktan sonra stajyerliği kaldırılmayarak görevine son verilmesi mevzuata aykırıdır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunun 22'nci maddesi ile değişik 56'ncı maddesinde, adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve

devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tespit olunanların adaylık devresi içinde ilişkilerinin kesileceği, 54'üncü maddesinde ise aday olarak atanmış olan devlet memurunun altı aydan az, iki yıldan çok olmamak üzere bir adaylık süresi geçireceği hükme bağlanmıştır.

Sözü edilen madde hükümleri ile kurumlara, memurların adaylık süresi içinde tutum ve davranışlarını, mesleki kabiliyetlerini inceleyerek yetersiz görülenlerin görevine son verebilme yetkisi tanındığı şüphesizdir. Ancak, 657 sayılı Kanunda bu yetkinin kullanılması kamu yararı düşünülerek iki yıllık süre sonunda davalı idarece ya görevine son verilmesi veya asaletinin tasdik edilmesi gereklidir. Diğer bir ifadeyle kanuni stajyerlik süresi sonunda stajyerliği kaldırılmayan ve görevine son verilmeyen bir memurun kendiliğinden asaletinin onanmış sayılması gerekeceği izahattan varestedir. Davacının ise davalı idarece kanunda tespit edilen süre aşılırsa iki yıl dokuz ayı aşkın bir süre mühendis olarak çalıştırıldıktan sonra stajyerliği kaldırılmayarak görevine son verilmesi yukarıda açıklanan gerekçelerle mevzuata aykırıdır. (S.D, E:1976/7702, K:1978/2582)

Özet: Başbakanlığın kılık kıyafetle ilgili 20.9.1980 tarihli genelgesine aykırı olarak bina içinde başı örtülü olarak görev yapan aday memurun memuriyetle bağdaşmayan bu davranışı nedeniyle görevine son verilebilir.

Aday memur olan davacının görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali isteğinden ibarettir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı kanunla değişik 56. maddesinde "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tespit olunan-

ların kurumların değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü yer almış bulunmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden davacının Başbakanlığın kılık kıyafetle ilgili 26.9.1980 tarihli genelgesinde belirtilen bayanların binalar içinde başı açık ve saçları düzgün taranmış ve toplanmış olarak görevlerine devam edeceği hususuna aykırı olarak bina içinde başını örttüğü ve bu nedenle hakkında soruşturma yapıldığı ve 25.11.1980 tarihli soruşturma raporunda bu durumun sabit görüldüğü, daha sonra yapılan uyarılara rağmen genelgeye aykırı harekete devam ettiği, bu durumu memuriyetle bağdaşmayacak hal ve davranış olarak görüldüğünden görevine son verildiği anlaşılmaktadır.

Kamu hizmetinin yürütülmesinde memurların belirli bir kıyafet giymeleri gerekeceği tabii olup bu husus Başbakanlığın 26.9.1980 tarihli genelgesinde açıkça ortaya konulmuş bulunmaktadır. Davacının ise yapılan ikazlara rağmen yukarıda anılan genelgeye aykırı bir şekilde bina içinde başörtülü olarak görev yaptığı ihtilafsızdır.

Bu durum karşısında davacının bu hareketini memuriyetle bağdaşmayacak bir hareket olarak kabul etmek gerekeceğinden, görevine son verilmesine ilişkin işlemde mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verildi. (S.D, 03.01.1982, E:1981/1706, K:1982/9856)

Özet: Usulüne uygun olarak tanzim edilmeyen sicil dayanak alınarak aday memurun görevine son verilemez.

Davacı; aday idari memur görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptalini istemektedir.

1.12.1977 tarihinde yürürlüğe giren Dışişleri Bakanlığında görevli memurlara ait gizli tezkiye varakalarının kimler tarafından ve nasıl doldurulacağı hakkında yönetmeliğin 3. maddesinde "Birinci tezkiye amirleri, gizli tezkiye varakalarını doldurduktan sonra, bunları "kişiyeye özel" işaretli kapalı bir zarf içinde ikinci tezkiye amirlerine, her yılın Ocak ayının ilk yarısında imza karşılığında verirler ya da gereğine göre bir yazıya ekli olarak gönderirler. İkinci tezkiye amirleri, tezkiye edilecek memurlar hakkında kanılarını, tezkiye varakalarının kendilerine ayrılmış bölümlerine kaydettikten sonra bunları "kişiyeye özel" işaretli kapalı bir zarf içinde Ocak ayı sonundan evvel Dışişleri Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğüne imza karşılığında verirler ya da gereğine göre bir yazıyla ekli olarak gönderirler" denilmiş ve aynı yönetmeliğin 4. maddesinde "Birinci ve ikinci tezkiye amirlerinin tezkiye varakaları üzerindeki kanıları arasında farklılık bulunduğu takdirde bu varakalar Personel Genel Müdürlüğü tarafından üçüncü tezkiye amirine götürülür ya da gönderilir" hükmü getirilmiştir.

Dava dosyası ve sicillerin incelenmesinden, davacının Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk sözleşmeleri Daire Başkanlığı emrinde aday idari memur olarak göreve başladığı 27.2.1979 tarihinden 13.10.1979 tarihine kadarki döneme münhasır olmak üzere bu dönemde daire başkanlığı yapan ve anılan yönetmeliğe ek cetvele göre birinci sicil amiri olan şahıs tarafından 2.3.1980 tarihinde tanzim edilen sicilde davacının adaylık süresinin uzatılması gerektiği yolunda kanaat belirtilmiş olduğu Özlük İşleri Daire Başkanlığının dosyada mevcut yazısı ile sabit bulunduğu, 13.10.1979 tarihinden sonraki dönem için birinci sicil amiri daire başkanının tanzim ettiği sicilde davacı hakkında olumlu ve asıl memurluğa atanmasının uygun olduğu yolunda kanaat belirtildiği ve bu sürede ikinci sicil amiri olarak kanaat belirtilerek amir, sicil tanzimi tarihinde Şam Büyükelçiliği müsteşarı görevini yapmakta olduğundan bu konuda Büyükelçiliğe gönderilen iş'ara alınan cevapta; olumsuz kanaat belir-

tildiğinden birinci ve ikinci sicil amirlerinin kanaatleri arasında ihtilaf bulunduğu nedeniyle, bila tarih ve numaralı Personel Daire Başkanı imzalı yazı ile üçüncü sicil amirinin kanaatına başvurulduğu, üçüncü sicil amirince de ne menfi ne de müsbet kanaat olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmayan bir ifade ile sicil tanzim edildiği ve bu sicile dayalı olarak da davacının görevine son verildiği anlaşılmıştır.

Yukarıda anılan yönetmeliğin 4. maddesi hükmü uyarınca birinci ve ikinci sicil amirlerinin kanaatleri arasında farklılık bulunması halinde üçüncü sicil amirinin vereceği müsbet veya menfi kanaata göre sicilün müsbet veya menfi hükümlü olarak kesinleşeceği kabul edilmiştir. Olayda ise üçüncü sicil amirinin sicildeki beyanı açıkça müsbet veya menfi olarak değerlendirilemeyeceğinden söz konusu sicilün usule uygun tanzim edildiğini ve menfi hükümlü olarak kesinleştiğini kabul etmek mümkün bulunmadığından bu sicile dayalı olarak davacının görevine son verilmesinde mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu sicilün ve buna dayalı göreve son verme işleminin iptaline karar verildi. (5.D, 28.4.1982, E:1981/919, K:1982/5216)

Özet: Adaylık süresi içinde olumlu sicil alan ve memuriyetle bağdaşmayan tutum ve davranışları bulunmayan, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadığı ileri sürülmeyen davacının, yasal olmayan nöbeti tutmadığı gerekçesiyle görevine son verilemez.

Gümrük Başmüdürlüğüne aday memur olan davacının görevine son verilmesi işleminin iptali isteginden ibarettir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesinde "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti

bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumların değerlendirme kurulları kararı ve yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü yer almıştır.

Davalı idare emrinde bir göreve 1.8.1980 tarihinde atanan davacı 28.1.1981 tarihinde nöbetçi memur olduğu halde nöbet yerini terk etmek suçundan soruşturma geçirmiş ve 11.2.1981 günlü müfettiş raporu ile asaletinin tasdik edilmeyerek ilişkisinin kesilmesi" teklif edildiğinden 22.5.1982 tarihinde görevine son verilmiştir.

Getirilerek incelenen soruşturma dosyasından davacıyla ilgili tek suçlamanın nöbet yerini terk olduğu bu suçunun da sabit görüldüğü ve ... Cümrükleri Başmüdürlüğüne aynı suç nedeniyle dikkat çekimi cezası verildiği anlaşılmaktadır. Yine dosyada mevcut 18.11.1966 tarihli ve genel nitelikte olan "Nöbetçi Memurların Görev ve Sorumlulukları ile Çalışma Şekillerini Gösterir Yönetmelik" in 11. maddesinde "Nöbet tutacak personelde aranacak nitelikler" sayılmış olup (e) fıkrasında "En az iki yıl hizmeti bulunmak" şartı hükme bağlanmıştır.

Bu durumda olay tarihinde henüz 6 aylık aday memur olan davacıya nöbet görevi verilmesi yukarıda anılan hüküm karşısında yasal olmadığı gibi, 6 aylık adaylık dönemi sonunda düzenlenen sicilinin pek iyi olması ve görevinde başarısızlığının söz konusu olmaması karşısında hakkında uygulanan işlemde isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu göreve son verme işleminin iptaline karar verildi. (5.D, 16.12.1982, E:1981/2313, K:1982/11932)

Özet: İmam hatip adayı olarak atanan ve davalı idarece açılan mesleğe yöneltme kursunda imam hatiplik yapabilecek mesleki bilgi ve beceriyi kazanmadığı anlaşılan davacının görevine son verilmesi yerindedir.

İmam hatip adayı olan davacı uygulamalı mesleğe yöneltme kursu ve kurs bitiminde yapılan imtihanda başarısız sayılarak görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptalini istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesinde adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumların değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkilerinin kesileceği hükmü yer almıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden İmam Hatip Lisesini parasız yatılı olarak okuyup 1977-1978 ders yılında mecburi hizmetli olarak bu liseden mezun olan davacının davalı idare değerlendirme kurulunca yapılan mülakata katılarak yetersiz görülmesi üzerine mecburi hizmetle yükümlü olması nedeniyle kendi durumunda olan 304 kişi ile birlikte Müftülüğü emrinde 7.8.1978-21.9.1978 tarihleri arasında açılan mesleğe yöneltme kursuna tabi tutulmak için Müftülüğü emrine imam hatip adayı olarak atandığı, bu kursta başarısız görülmesi üzerine davalı idare değerlendirme kurulunca imam hatiplik yapabilecek mesleki bilgi ve beceriyi kazanamadığı hususu tesbit edilerek yukarıda anılan kanun hükmüne göre görevine son verildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda davalı idarece yetersiz görülen imam hatip adayları için uygulamalı mesleğe yöneltme kursu açılmasında ve bu kurs sonucu davacının başarısız sayılarak görevine son verilmesinde mevzuata aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle yasal dayanaktan yoksun davanın reddine karar verildi. (5.D, 28.12.1982, E:1978/7200, K:1982/12758)

Özet: Asaleti tasdik edilen, sicil ve aylık kanaat kağıtları olumlu olan davacının, sehven asil memurluğa geçirildiği ileri sürülerek görevine son verilemez.

22.5.1978 tarihinde aday polis memuru olarak göreve başlayan davacının 1.7.1979 tarihinde asaletinin onaylandığı, ancak adı geçenin sehven asil memur sınıfına geçirildiği anlaşıldığından 12.11.1980 günlü olurla asalet onayının iptal edildiği, bilahare de 5.3.1981 günlü kararla adaylığa ilişkin hükümler uyarınca meslekle ilişkisinin kesildiği, davanın da bu işlemin iptali istemiyle açıldığı anlaşılmıştır.

657 sayılı Kanununun 56. maddesinde; "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü yer almış; Polis Mesleğine Giriş ve Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzüğün 14. maddesinde de; stajyerlik devresinde acizleri ve kabiliyetsizlikleri mafevklerinde tesbit edilenlerle sıhhi durumları itibariyle poliste istihdamları tıbbi muayene neticesinde caiz görülmeyenlerin emniyet müdür ve amirliklerinin mucip sebepli teklifleri üzerine vekaletçe alakalarının kesileceği, hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan anılan Yasa ve Tüzükte adaylık süresinin altı aydan az, iki yıldan çok olamayacağı, hükmü getirilmiştir.

Her ne kadar davalı idare tarafından adı geçenin asaletinin sehven tasdik olunduğu, olumsuz davranışları da göz önünde bulundurularak adaylık hükümlerine göre meslekle ilişkisinin kesildiği ileri sürülmekte ise de; davacının asaletinin yasa hükümlerine uygun olarak tasdik edilmiş olması, ayrıca davacıya isnat olunan suçların adaylık süresi içinde işlenmemiş bulunması bu suçlardan da beraat etmesi, diğer taraftan aylık kanaat kağıtları ile sicilinin olumlu bulun-

ması karşısında davalı idarece ileri sürülen iddiaların dayanağı bulunmamaktadır.

Bu durumda adı geçen in asalet onayının iptal edilmesinde ve bunun sonucu görevine adaylık hükümleri uyarınca son verilmesinde mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemlerin iptaline, mahrum kaldığı aylık ve sair özlük haklarının davacıya tazminen ödenmesine karar verildi. (5.D, 8.3.1983, E:1981/1183, K:1983/1617)

Özet: Memuriyete girmeden önce öğrenciliği sırasında karıştığı olaylar memuriyetle bağdaşmayan bir davranış olarak kabul edilemeyeceğinden, ilgilinin görevine bu nedenle son verilemez.

Davalı idarede aday mühendis olarak çalışmakta olan davacı görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptalini istemektedir.

657 sayılı Kanununun 56. maddesinde, "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık süresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü yer almıştır.

Her ne kadar davalı idarece, davacının görevine Emniyet Müdürlüğünün yazıları uyarınca son verildiği ileri sürülmekte ise de; dosyada mevcut belgelerin incelenmesinden, davacının görevine, Emniyet Müdürlüğünden alınan yazıda, adı geçen in öğrenciliği döneminde olaylara karıştığı bildirilmesi üzerine son verildiği anlaşılmaktadır.

Ancak memuriyete girmeden önce öğrenciliği sırasında karıştığı olaylar memuriyetle bağdaşmayan bir davranış olarak kabul edile-

meyeceğinden davacı hakkında uygulanan işleminde yukarıda anılan yasa hükmüne uyarlık görülmemiştir. Kaldı ki adı geçen in isnat edilen suç nedeniyle hakkında açılan ceza davası sonucunda da beraatine karar verildiği anlaşılmış bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline karar verildi. (5.D, 4.10.1983, E:1981/2901, K:1983/6515)¹⁶

Özet: Hakkında gizli tezkiye varakası düzenlenmeyen, devamsızlığı ve yetersizliği saptanmayan ve asaletinin onaylanması en yakın amiri tarafından istenen aday memurun, evinde yapılan arama sonucu yasak yayın bulunduğu ileri sürülerek görevine son verilemez.

Davacı adaylık dönemi içinde görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptalini istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesinde "adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ile atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü yer almıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden 6.8.1979 tarihinde aday memur olarak göreve başlayan davacının evinde yapılan arama sonucu yasak yayın bulunduğu ileri sürülerek hakkında adli kovuşturmanın açılması üzerine görevine son verildiği anlaşılmış bulunmaktadır.

Davacının evinde yasak yayın bulundurduğu gerekçesiyle Sıkıyönetim Mahkemesince tutuklanması üzerine görevine son verildiği anlaşılmakta ise de, hakkında gizli tezkiye varakası düzenlenmeyen olumsuz davranışları maddi olaylarla kanıtlanmayan devamsızlığı ve

---

¹⁶ Danıştay Dergisi, sayı: 54-55

yetersizliği saptanmayan ve asaletinin onaylanması en yakın amiri tarafından istenen adı geçenin yukarıda sözü edilen gerekçe ileri sürülerek görevine son verilmesi işleminde mevzuata ve hizmet gereklerine uyarlık görülmemiştir.

Kaldı ki evinde yasak yayın bulundurduğu iddiasıyla davacı hakkında açılan kamu davası sonucunda 20.8.1980 gün ve 722 sayı ile kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle göreve son verme işleminin iptaline karar verildi. (5.D, 20.10.1983, E:1980/6733, K:1983/6932)

Özet: Yasada en az 6 ay olarak belirlenen adaylık süresi dolmadan başarısız ve sicilinin olumsuz olduğundan bahisle aday memurun görevine son verilemez.

Davalı idarede aday memur olarak görev yapan davacının 657 sayılı yasanın 56. maddesi uyarınca görevine son verilmesine dair 26.8.1980 günlü 2031 sayılı davalı idare işleminin yasaca en az 6 ay olarak belirlenen adaylık süresinin dolumundan önce göreve son verilmesinin yerinde olmadığı öne sürülerek iptali isteminden ibarettir.

657 sayılı yasanın 54. maddesinde aday memurun altı aydan az, iki yıldan çok olmamak üzere bir adaylık süresi geçireceği hükmü öngörülmüş daha sonra yapılan değişiklikle 6 aylık süre 1 yıla çıkarılmıştır. Aynı yasanın 56. maddesinde "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları, tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" esası yer almıştır.

6.3.1980 tarihinde davalı idarede elektrik mühendisi olarak göreve başlayan davacının, elektrik işletmesi, yeni şebeke yapımı, mevcut

şebeke ve elektrik işletmesiyle ilgili çalışma ve görevlerinde, işe devamsızlığı, alakasızlığı, görevde başarılı olmadığı, bağlı bulunduğu birim müdürlüğünce bildirilmesi ve sicilinin olumsuz düzenlenmesi üzerine 26.8.1980 günlü Belediye Encümeni kararı ile görevine son verildiği, dava dosyasının incelenmesinden anlaşılmaktadır.

6.3.1980 tarihinde göreve atanan ilgilinin, 26.8.1980 tarihinde görevine son verildiğinde 5 ay 20 gün hizmeti bulunduğu ve bu konuda taraflar arasında uyuşmazlık olmadığına göre, davacının olay zamanında yürürlükte bulunan 657 sayılı yasanın 54. maddesinde belirlenen asgari adaylık süresi (6 ay) içinde denendikten sonra, adaylığının kaldırılıp kaldırılmaması konusunda bir karar alınması gerekirken, bu süre dikkate alınmaksızın başarısız ve sicilinin olumsuz olduğundan bahisle görevine son verilmesinde yasaya uyarlık saptanılmamıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline karar verildi. (5.D, 3.11.1983, E:1980/10147, K:1983/7253)

Özet: İki yıllık adaylık süresini doldurmayan ve sicil amirlerince staj yerliğinin kaldırılmaması yolunda kanaat belirtilen davacının staj yerliğinin kaldırılmayarak ikinci yıla ertelenmesinde yasaya aykırılık bulunmamaktadır.

29.9.1977 tarihinde köy ortaokuluna Fen Bilgisi stajyer öğretmeni olarak atanan davacı 1977-1978 öğretim yılı sonunda stajyerliği kaldırılmayarak ikinci yıla ertelenmesi işleminin iptalini istemektedir.

1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanununun 4. maddesinde "İlk vazifeye stajyer olarak başlanır.

Staj senesi sonunda ehliyet ve tedarik kabiliyeti, talim sicili ve teftiş raporu ile sabit olan stajyerler muallim ünvanını alırlar. Meslekte

kıdem, muallim ünvanı alındığı tarihten hesap edilir. Muallim ünvanı alınmadıkça terfi edilemez ve iki sene zarfında muallim ünvanını almayan stajyerlerin vazifelerine nihayet verilir" hükmü yer almış, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 54. maddesinde de, aday olarak atanan Devlet memurunun 6 ay ile 2 sene arasında bir adaylık dönemi geçireceği belirtilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, davacının mesleğinin birinci yılı sonunda staj belgelerinde sicil amirlerince stajyerliğinin kaldırılmaması yolunda kanaat belirtildiği, okul öğretmenler kurulunun da aynı doğrultuda karar aldığı, bu nedenle ilgilinin stajyerliğinin ikinci yıla ertelendiği anlaşılmaktadır. Bu durumda staj süresinin iki yıla kadar uzayabileceği yolundaki yasa hükümleri de dikkate alındığında dava konusu işlemde isabetsizlik görülmediğinden hukuki dayanağı bulunmayan davanın reddine karar verildi. (5.D, 8.11.1983, E:1980/7090, K:1983/7286)

Özet: 1- Toplu direnişe katılmadığı mahkeme kararı ile sabit olan davacının, bu olay nedeniyle olumsuz olarak doldurulan sicilinin iptali gerekir.

2- Hakkında açılan bir başka davada beraat eden davacının bu dava ve olumsuz sicil ileri sürülerek görevine son verilemez.

Emniyet kadrosunda aday polis memuru olan davacı meslekle ilişığının kesilmesi yolundaki işlem ile dayanağı olan gizli tezkiye varakasının iptalini istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesinde "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık süresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü getirilmiştir.

Polis mesleğine giriş ve poliste terfi esaslarını gösteren tüzüğün 14. maddesinde ise "Stajyerlik döneminde acizleri ve kabiliyetsizlikleri mafevklerince tesbit edilenlerle sıhhi durumları itibariyle poliste istihdamları tıbbi muayene neticesinde caiz görülmeyenlerin emniyet müdür ve amirliklerinin mucip sebepli teklifleri üzerine vekaletçe alakaları kesilir" hükmü yer almıştır.

Davalı idare tarafından davacının yetkili üstlerince hakkında düzenlenen sicil raporunun olumsuz olduğu, ayrıca direnişe katılmak suçunu işlediğinden 17.9.1980 tarihinde tutuklanarak görevinden uzaklaştırıldığı, 18.11.1980 tarihinde tahliye edildiği ve bu suçundan dolayı adli ve idari işlemin devam ettiği nedeniyle meslekten ilişiğinin kesildiği belirtilmiştir.

Davacının 1980 yılına ait sicilinin, **1.sicil** amirince olumlu, **2.sicil** amiri tarafından olumsuz kanaat belirtmesi, ve **3.sicil** amirinin de ikinci sicil amirinin kanaatına katılması sonucunda olumsuz olarak kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Sicil amirlerinin hakkında sicil tanzim ettikleri kimsenin yeterliği ve ahlak durumu ile ilgili soruları ihtiva eden sütunlarda kanaatlerini belirttikten sonra o kişinin yeterlik bakımından görevinin ehli olup olmadığı, yukarı derece maaşa ve rütbece terfiye yeteneğinin bulunup bulunmadığı ve ahlak durumu hakkındaki intibalarını yukarıdaki düşünce ve beyanlarına dayandırılmaları gerekir.

Davacıya ait 1980 yılı sicilinde ise, ikinci sicil amiri, davacının yeterliği ve ahlaki durumu ile ilgili soruları cevaplandırmamış olmasına yani herhangi bir menfi kanaat beyan etmemiş bulunmasına rağmen bulunduğu göreve, yukarı derece maaşa iktidarı yoktur, şeklindeki menfi kanaatı yukarıda açıklanan esasa aykırı olduğu gibi, bu şekilde izhar olunan menfi kanaatin herhangi bir belge ve olaya da dayandırılmamış olduğu anlaşılmakta olup, bu sicil adı geçen

toplu olarak göreve çıkmama eylemine katıldığı nedeniyle olumsuz olarak düzenlendiği kanısına varılmıştır. Sözü edilen eyleme katılmadığı anlaşılan davacının 1980 yılı sicilinin iptaline, öte yandan memura mukavemet, kişi(yi) hürriyetinden mahrum etmek, zor kullanarak ulaşım aracını başka yere sevk etmek, suç işlenmesini aleni olarak tahrik etmek, telefon ve telsiz muharebat ve neşriyatını inkıtaa uğratmak suçlarından davacı aleyhine açılan davanın Sıkıyönetim Komutanlığı 3 numaralı Askeri Mahkemesinin 5.11.1982 gün ve E:1981/190, K:1982/391 sayılı kararı ile hükümlülüğe yeterli inandırıcı nitelikte delil elde edilememiş olması nedeniyle beraatle neticelendiği anlaşılmış bulunmaktadır.

Bu durumda dava konusu göreve son verme işleminde mevzuata uyarlık görülmediğinden iptaline karar verildi. (5.D, 21.12.1983, E:1982/237, K:1983/8552)

Özet: 1- Yetkisiz sicil amiri tarafından düzenlenen sicil şekil yönünden hukuka aykırıdır.

2- Yetkisiz amir tarafından doldurulan olumsuz sicil gerekçe gösterilerek davacının görevine son verilemez.

Aday polis memuru olan davacı görevine son verilmesine ilişkin işlem ile bu işlemin dayanağı olan 1980 yılı olumsuz sicilinin iptalini istemektedir.

657 sayılı kanununun 56. maddesinde, "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların, kurumların değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü yer almış, Polis Mesleğine Giriş Ve Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzüğün 14. maddesinde de stajyerlik devresine acizlikleri ve kabiliyetsizlikleri, üstlerince tesbit edilenler-

le, sıhhi durumu itibarıyla poliste istihdamları tıbbi muayene neticesinde caiz görülmeyenlerin Emniyet müdür ve amirlerinin mucip sebepli teklifleri üzerine vekaletçe ilişkilerinin kesileceği, hükme bağlanmıştır. Davalı idare tarafından davacının görevine olumsuz sicil nedeniyle son verildiği belirtilmektedir.

Diğer taraftan Emniyet Teşkilatı Mensuplarının Sicil ve Gizli Tezkiye Varakaları Hakkındaki Nizamnamenin 6. maddesinde; "Sicil doldurmaya yetkili amire muvakkaten vekalet edenler sicil dolduramazlar. Ancak muvakkat vekiller buldukları zamana ait not ve kanaatlerini asıl amire bildirirler. Vekaletleri Emniyet Umum Müdürlüğüne tasdik olunan vekiller sicil doldurmak yetkisini haizdirler" hükmü yer almıştır.

Dava dosyasının ve 1980 yılı sicilinin incelenmesinden, söz konusu sicili Toplum Zabıta Müdürüne vekaleten dolduran 2. sicil amirinin bu göreve vekaleten atanmadığı, vekalet onayının bulunmadığı anlaşıldığından sicil doldurma yetkisi bulunmayan kişi tarafından doldurulan dava konusu 1980 yılı sicilinde şekil yönünden mevzuata uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davacı hakkında olumsuz doldurulan sicil ve bu sicile dayalı olarak göreve son verilmesine ilişkin işlemin iptaline karar verildi. (S.D, 14.2.1984, E:1981/2362, K:1984/552)

Özet: Görevinde düzensizlik gösteren ve bütünleme sınavlarında gerekli dikkat ve ihtimamı göstermeyerek sınavda kopya çekilmesine neden olan öğretmenin görevine son verilmesinde mevzuata aykırılık yoktur.

Aday memur olan davacı, görevine son verilmesine dair işlemin iptalini istemektedir.

1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri

Hakkındaki Kanununun 4. maddesi "ilk vazifeye stajyer olarak başlanır. Staj senesi sonunda ehliyet ve tedris kabiliyeti talim sicili ve teftiş raporu ile sabit olan stajyerler muallim ünvanını alırlar.

Meslekte kıdem, muallim ünvanı alındığı tarihten hesap edilir. Muallim ünvanı alınmadıkça terfi edilemez ve iki sene zarfında muallim ünvanı alamayan syajyerlerin vazifelerine nihayet verilir" hükmü yer almış, 657 sayılı yasanın 56. maddesi ise "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmünü getirmiştir.

Davacının ... Lisesinde görevli bulunduğu süreye ilişkin olarak yapılan soruşturmaya ait 1.12.1981 gün ve 166 sayılı raporun incelenmesinden, davacının görevinde düzensizlik gösterdiği, 1979/1980 öğretim yılı tamamlama ve bütünleme sınavlarında gerekli dikkat ve ihtimamı göstermeyerek sınavda kopye çekilmesine neden olduğu anlaşılmış olduğundan adaylık süresi içerisinde görevine son verilmesinde mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verildi. (5.D, 27.2.1984, E:1982/3738, K:1984/896)

Özet: Adaylık süresi sonunda adaylığın kaldırılıp kaldırılmaması konusunda idarece bir karar verilmesi gerekir ve idarenin adaylık süresini uzatmaya yetkisi yoktur.

Öğretmen olan davacı, adaylık süresinin sonu olan tarihten geçerli olmak üzere stajyerliğinin kaldırılarak asli öğretmenliğe atanmaması yolundaki işlemin iptalini istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 54. maddesinde aday olarak atanmış olan devlet memurunun altı aydan az, iki yıldan çok olmak üzere bir adaylık süresi geçireceği adaylık süresi içinde ve sonunda başarısızlık halinde uygulanacak işlemler 56 ve 57. maddelerinde belirtilmiş ve 58. maddede, asli memurluğa geçme tarihinin adaylık süresinin sonu olan tarih olduğu hükme bağlanmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacının 1976 yılında Yabancı Diller Yüksek Okuluna stajyer İngilizce öğretmeni olarak atandığı, bu okulda görevli iken Bakanlık Müfettişi tarafından yapılan inceleme sonucunda düzenlenen raporda adı geçen stajyerliğinin bir yıl daha uzatılarak orta dereceli bir okulda görevlendirilip denenmesinin önerilmesi üzerine 13.6.1977 tarihli onayla stajyerliğinin bir yıl daha devam etmesine karar verilerek Motor Teknik Lisesi stajyer öğretmenliğine atandığı ve yine görevine 7.9.1978'de başladığı, bilahare kararname ile 3.10.1979 tarihinden geçerli olmak üzere adı geçen adaylığının kaldırıldığı anlaşılmış bulunmaktadır.

Yukarıda sözü edilen hükümler muvacehesinde iki yıl sonunda elde mevcut belgeye göre davacının stajyerliğinin kaldırılıp kaldırılmaması hususunda bir karar verilmesi gerekirken, adı geçen stajyerliğinin bir yıl daha uzatılması, orta dereceli bir kız okulunda görevlendirilerek denenmesi ve adapte olup olmadığının tespit edilmesinin uygun olacağı kanaatine varıldığından bahisle adaylık süresini bir yıl daha uzatmaya idarenin yetkisi bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline karar verildi. (5.D, 29.2.1984, E:1979/1039, K:1984/1964)

Özet: 2 yıllık azami adaylık süresi geçtikten sonra sicilleri de müsbet olan aday polis memurunun görevine son verilemez.

Kasım 1978 tarihinde aday polis memuru olarak göreve başlayan davacının 2.6.1982 günlü olurla ve adayığa ilişkin hükümler

uyarınca meslekle ilişkisinin kesildiği, davanın da bu işlemin iptali istemiyle açıldığı anlaşılmaktadır.

657 sayılı Kanununun 56. maddesinde "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları göreve devamsızlıkları bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü yer almıştır.

Polis mesleğine giriş ve poliste terfii esaslarını gösteren nizamname-nin 14. maddesinde de; stajyerlik devresinde acizleri ve kabiliyetsizlikleri mafevklerinde tesbit edilenlerle sıhhi durumları itibariyle poliste istihdamları tıbbi muayene neticesinde caiz görülmeyenlerin emniyet müdür ve amirliklerinin mucip sebepli teklifleri üzerine vekaletçe alakalarının kesileceği hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan anılan yasa ve tüzükte, adaylık süresinin altı aydan az iki yıldan çok olamayacağı hükmü de getirilmiştir.

Bu durumda Kasım 1978 tarihinde aday olarak göreve atanan davacının 2 yıllık azami adaylık süresi geçtikten çok sonra aday olduğundan bahisle görevi ile ilişkisi kesilemeyeceği gibi, 30.1.1981 tarihinde 1 gün gözaltında tutulması olayının adaylık devresi içinde vuku bulmamış olması ve bu olaya neden olan rüşvet aldığı iddiasıyla ilgili olarak savcılığın takipsizlik kararı vermesi, sicilinin olumlu düzenlenmiş bulunması karşısında, davalı idarece ileri sürülen iddiaların dayanağı bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemde mevzuata uyarlık bulunmadığından, iptaline karar verildi. (5.D, 21.3.1984, E:1982/15903, K:1984/1399)

Özet: Kadrosunun tenkis edildiği ileri sürülerek görevinde

başarısızlığı söz konusu olmayan aday memurun görevine son verilemez.

Davacı, görevine son verme işleminin iptalini istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 91. maddesinde; "Kadrosu kaldırılmış olanların memurlukla ilgileri, emeklilik ve bu kanunda yazılı aylık ve aile ödeneği hakları ile yükümlülükleri devam eder. Kadrosu kaldırılmış olan memurların, kendi kurumlarında veya başka kurumlarda eski sınıflarındaki derecelerine eşit bir göreve atanmaları mecburidir; atandıkları göreve başlamayanlar memurluktan çekilmiş sayılırlar (31.7.1970 günlü 1327 sayılı kanunun 42. maddesi ile eklenen fıkra): kadrosunun kaldırılması sebebiyle açıkta kalan memurlar 71. madde esaslarına uyulmak kaydıyla diğer bir sınıftaki kadrolara da atanabilirler" hükmü yer almış bulunmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden aday memur olan davacının, Sağlık Müdürlüğünde çalışan bir başka memur adına gönderilen mükerrer kadroya atandığı, bilahare mükerrer kadro gönderildiğinden bahisle kadrosu 1.3.1980 tarihinden geçerli olmak üzere tenkis edildiği ve ilgilinin görevine son verildiği anlaşılmaktadır.

Her ne kadar davalı idare, mükerrer kadronun tenkis edildiğini ve boş kadro da bulunmadığından bahisle ilgilinin görevine son verildiğini ileri sürmekte ise de; yukarıda açıklanan kanun maddesi doğrultusunda açıkta kalan memurların 71. madde esaslarına göre diğer bir sınıftaki kadrolara atanabileceğini öngördüğünden, idarenin bu iddiası yerinde görülmemiştir. Diğer taraftan kamu hizmetlerini yürütecek personel sayısının tespiti; personeli seçip atamak kadro verip almak idarenin takdir yetkisinde bulunmakla beraber bu yetki ve takdir hakkı kamu yararı ve yasa hükümleri ile de sınırlıdır. Kaldı ki, ilgilinin atamasının bütün işlemleri tamamlandıktan ve ilgili bir

süre hizmet gördükten sonra geçerli bir sebep gösterilmeksizin yalnızca kadrosunun tenkis edildiği ileri sürülerek görevine son verilmesinde yasalara ve kamu yararına uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline karar verildi. (5.D, 3.5.1984, E:1981/1387, K:1984/2098)

Özet: Adaylık dönemi içinde bir yıl kıdem indirimi cezası alan, sicil-leri ve aylık kanaat kağıtları olumlu olan davacının disiplin cezasına neden olan fiili ileri sürülerek görevine son verilemez.

Polis memuru adayı olan davacının görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali isteginden ibarettir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesinde, "Adaylık devresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü ile Polis Mesleğine Giriş ve Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzüğün 14. maddesinde de "stajyerlik devresinde acizleri ve kabiliyetsizleri mafevklerinde tesbit edilenlerle sıhhi durumları itibariyle poliste istihdamları, tıbbi muayene neticesinde caiz görülmeyenlerin emniyet müdür ve amirliklerinin mucip sebepli teklifleri üzerine vekaletçe alakaları kesilir" hükmü yer almış bulunmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacının Emniyet kadrosunda polis memuru adayı olarak görevli bulunduğu sırada, hizmet içinde resmi sıfatının gerektirdiği itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunmak suçundan dolayı bir yıl kıdem tenzili cezası ile tecziye dilmesi nedeniyle 657 sayılı kanunun yukarıda anılan 56. maddesi hükmü gereğince Emniyet Genel Müdürlüğü İntihap Encümeninin 28.5.1981 tarihli kararı ve 23.6.1981 tarihli Bakanlık

onayı ile görevine son verildiği anlaşılmakta ise de davacıya isnad edilen fiil nedeniyle zaten disiplin cezası verildiği için, aynı fiil nedeniyle görevine son verilmesinde hukuki isabet bulunmadığı gibi, ilgilinin getirilerek incelenen sicillerinin ve aylık kanaat kağıtlarının da olumlu olması nedeniyle yukarıda anılan 657 sayılı kanunun 56. maddesi ile Polis Mesleğine Giriş ve Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzüğü'nün 14. maddesinde belirtilen hallerin varlığı sübuta ermediğinden, bu hükümlere dayanılarak ilgilinin görevine son verilmesinde mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline karar verildi. (5.D, 14.5.1984, E:1981/2547, K:1984/2231)

Özet: Adaylık dönemi içerisinde denenmeden ve çalışmasında ne gibi bir sakınca olduğu hususu açıklanmadan göreve atandıktan dört ay sonra atama işleminin iptal edildiğinden bahisle göreve son verilemez.

Köy öğretmenliğine 19.10.1981 tarihinde atanarak 3.11.1981 tarihinde göreve başlayan davacı 4 aya yakın bir süre görev yaptıktan sonra hiçbir sebep gösterilmeksizin, atama işleminin iptal edildiğinden bahisle göreviyle ilişkisinin kesilmesi işleminin iptalini istemektedir.

Davalı idare ise savunmasında illerin öğretmen ihtiyacı göz önünde tutularak eğitim ve öğretimin aksamadan devamının sağlanması maksadı ile kesin soruşturma sonucu alınmadan, okulu yeni bitirmiş iki yıllık eğitim enstitüsü mezunlarının öğretmen adayı olarak kura sonucu atandığını, ancak Bakanlık Sıkıyönetim Koordinasyon Ünitesince yapılan güvenlik soruşturması sonucu adı geçen davacının atama şartlarını taşımadığının tesbit edilmesi üzerine göreviyle ilişkisinin kesildiğini ifade etmektedir.

Dairemizce verilen 15.3.1984 tarihli ara kararıyla davacının öğretmen olarak çalışmasındaki sakıncanın ne olduğu ve hakkında düzenlenen raporun mahiyeti sorulmuş ve ilgili yazıların gönderilmesi istenilmiş olmasına rağmen hukuken geçerli bir bilgi ya da belge ibraz edilememiştir.

Bu durumda adaylık dönemi içerisinde denenmeden ve çalışmasındaki sakıncanın ne olduğu hususu açıklanmadan davacının göreviyle ilişkisinin kesilmesinde ilgili mevzuata ve hizmet gereklerine uyarlık görülmediğinden, dava konusu işlemin iptaline karar verildi. (5.D, 14.6.1984, E:1982/3324, K:1984/2796)¹⁷

Özet: Asaleti onandıktan sonra görevi ile ilişkisi kesilenler, daha sonra göreve yeniden aday memur olarak atanamaz. Boş kadroya rıza ile atandığı ve uygun boş kadro da bulunduğu iddia edilmediği cihetle müktesep hak derecesinin altında bir kadroda çalıştırılmada isabetsizlik yoktur.

Davacının adaylık statüsünün kaldırılarak asil memur olarak kabulü diğer kazanılmış haklarının verilerek derece ve kademe ilerlemesinin yapılması yolundaki isteminin reddine ilişkin işlemin iptali isteminden ibarettir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 46. maddesinin birinci bendinde; "İlk defa devlet memurluklarına atanacakların yarışma veya yeterlik sınavı geçirmeleri asıldır" hükmü yer almış, aynı yasanın 54. maddesinde de yarışma sınavını kazanmış bulunanlardan ihtiyaca göre alınacaklar kurumlarınca "aday memur" olarak atanacakları hükmüne yer verilmiştir. 58. maddede ise; "Adaylık süresini doldurmuş ve olumlu sicil almış ve kurumlarının değerlendirme kurullarında başarıları tesbit edilmiş bulunan adaylar

¹⁷ Danıştay Dergisi, sayı: 56-57

atamaya yetkili amirin onayı ile asli devlet memuru olarak atanırlar" hükmü bulunmaktadır.

Her üç maddenin birlikte yorumundan; genel olarak ilk defa devlet memurluğuna atanacakların sınav geçirmelerinin asıl olduğu, sınavı başaranların "aday memur" olarak atanacağı ve kanunda belirtilen adaylık süresi sonunda değerlendirmeye tabi tutulup asil memur olmalarında engel bulunmayan aday memurların asli devlet memuru olarak atanacakları neticesine ulaşmak mümkündür.

Buna göre özel şartlar gerektiren memuriyetler ve kanunda gösterilen istisnalar hariç adayın genel anlamda devlet memurluğuna atanması için bir defaya mahsus olmak üzere sınava tabi tutulması ve adaylığının bir kereye mahsus olması gerekeceği kuşkusuzdur. Aksi bir durum, görevde asli devlet memuru statüsüne alınan bir kişinin aynı nitelikteki bir başka göreve atanması sırasında hiç devlet memurluğu yapmamış olan bir kişiyle aynı duruma gelmesi anlamına gelir ki bu da 657 sayılı yasanın temel ilkelerinden olan liyakat esası ile bağdaşmaz.

Dosyanın incelenmesinden davacının ilk defa 30.11.1975 tarihinde aday memur olarak göreve başladığı, 4.5.1976 tarihinde asli devlet memuru statüsüne geçirildiği, bilahare görevine son verilmesi üzerine Samsun Defterdarlığının açtığı memuriyet sınavını kazanarak icra memurluğuna aday olarak atandığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği gibi asaletleri onanmış memurların asli devlet memurluğu sıfatları kazanılmış hak olup artık bir daha aday statüsünde çalıştırılmaları mümkün bulunmadığı cihetle davacının icra memurluğuna "aday" olarak atanmasında mevzuata uyarlık bulunmamaktadır.

Davacının kazanılmış hak derece ve kademesi ile bunların karşılıklarının verilmesi yolundaki istemine gelince; evvelce devlet

memurluğu yapmış kişinin, sonradan memuriyete atanmasında uygun kadronun varlığı halinde önceki hizmetinden dolayı kazanmış bulunduğu derece ve kademeye atanması esastır.

Davacı sınava girip başarı gösterdikten sonra idarede bulunan boş kadrolardan birine kendi rızası ile atandığı ve o tarihte bu duruma bir itirazı olmadığı gibi, durumuna uygun münhal bir kadro olduğu yolunda da bir iddiası bulunmadığından tesis edilen işlemde mevzuata aykırılık yoktur.

Açıklanan nedenlerle davacının "aday memur" statüsünde atanmasına ilişkin işlemin iptaline, müktesep hak derecesinin altında bir kadroda çalıştırılmasına ilişkin işlemin iptali isteminin ise reddine karar verildi. (5.D, 8.11.1984, E:1980/5533, K:1984/3729)¹⁸

Özet: Tecil süresi yerel mahkemece verilen hüküm tarihinden itibaren başlar ve tecil süresi içinde mahkum olmamış bulunan davacının bu süre geçtikten sonra görevine son verilemez.

Davacı hüküm tarihinden itibaren 5 yılın geçtiği bu nedenle görevine son verilemeyeceğini ileri sürerek İdare Mahkemesince verilen red kararının bozularak dava konusu işlemin iptalini istemektedir.

Davacının, temyiz istemi yerinde görülerek dosya incelendi işin gereği düşünüldü:

Dava dosyasının incelenmesinden davalı kurumda memur olan davacıya 8.2.1978 tarihinde dolandırıcılık suçundan 1 ay 5 gün hapis cezası verildiği cezanın tecil edildiği davalı idarece 14.2.1983 gününde davacının hükümlü bulunmama şartını kaybettiği ileri sürülerek görevine son verildiği anlaşılmaktadır.

¹⁸ Danıştay Dergisi, sayı: 58-59

657 sayılı Kanunun memurluğa alınma şartlarını düzenleyen 48. maddesinin 5. bendinde "Taksirli suçlar hariç, ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı bir fiilden dolayı hapis cezasından hükümlü bulunmamak" hükmü yer almıştır.

Maddede hangi suçlardan hükümlü olma halinin memuriyete engel teşkil ettiği belirlenmiş ancak tecil edilen cezalar hakkında herhangi bir açıklık getirilmemiştir.

Türk Ceza Kanununun 89. maddesinde açıklandığı üzere tecil müessesesi geçmişteki hal ve ahlaki temayüllerine göre cezasının tecili ileride suç işlemekten çekinmesine neden olacağına mahkemede kanaat edilenler hakkın bu kişiyi cezaevine sokmadan tekrar topluma kazandırmak amacıyla getirilmiştir.

Aynı kanunun 95. maddesinin 2. fıkrasında da "Cürüm ile mahkum olan kimse hüküm tarihinden beş sene içinde işlediği diğer bir cürümden dolayı evvelce verilen ceza cinsinden bir cezaya yahut hapis veya ağır hapis cezasına mahkum olmazsa, cezası tecil edilmiş olan mahkumiyet esasen vaki olmamış sayılır. Aksi takdirde her iki ceza ayrı ayrı tenfiz olunur" hükmü yer almış bulunmaktadır. Bu maddede belirtildiği gibi infazı geri bırakılmış ceza, deneme müddeti zarfında hükümlüye tehdit altında tutar; bu tehdit hükümlüyü kendi kendini ıslah yolunda gayrete sevk eder, onu cezaevine düşmüş olmak ayıbından korur, fakat hükümlünün bu durumu geçicidir. Deneme müddeti içinde yeniden suç işleyecek olursa geri bırakılmanın bağlı bulunduğu şart tahakkuk eder ve ceza infaz olunur; deneme müddeti, şart tahakkuk etmeksizin geçirilmiş ise, mahkumiyet vaki olmamış sayılır.

Yukarıda açıklandığı üzere tecil edilen bir mahkumiyet aftan farklı olarak kanunen belli deneme süresi sonunda ortadan kalkmakta böylece 657 sayılı Kanunun aradığı anlamda bir hükümlülük hali kalmamaktadır.

Bu itibarla, mahkumiyeti tecil edilip tecil süresini öngörülen şartlara uygun olarak tamamlamış olan bir kişinin 657 sayılı Yasanın 48. maddesinin aradığı anlamda hükümlülüğü söz konusu olamayacağından, tecil süresi sonunda diğer şartları haiz olması kaydıyla memuriyete alınmasına veya devamına engel bir durum bulunmamaktadır.

Öte yandan davalı idare tecil edilen hükmün 17.4.1978 tarihinde kesinleştiğini, bu nedenle davacının görevine son verildiği 14.2.1983 gününde 5 yıllık sürenin dolmadığını iddia etmektedir. Tecil süresinin hüküm tarihinden itibaren başlayacağı ihtilafsız olduğuna göre, uyuşmazlık hükmün ne olduğunun saptanması ile çözümlenebilecektir.

C.M.U.K. 253. maddesinde sanığın beraatine veya mahkumiyetine, davanın reddine veya düşmesine ve muhakemenin durmasına dair kararların "hüküm" olduğu belirtilmiştir. Buna göre, davacı hakkında hapis cezası verilmesine ve bu cezanın teciline ilişkin 8.2.1978 gün ve 78/20 sayılı Asliye ceza mahkemesinin kararı hüküm olup; tecil süresinin de karar günü olan 8.2.1978 gününden itibaren başlayacağı kuşkusuzdur.

Bu açıklamalara göre, davalı idare iddiaları hukuki dayanaktan yoksun bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlık hukuki noktalara ilişkin olduğu cihetle kararın 2577 sayılı kanunun 49. maddesinin 2. fıkrası uyarınca bozularak dava konusu işlemin iptaline karar verildi. (5.D, 19.11.1984, E:1984/821, K:1984/3917)

Özet: Çalıştığı sürede görevinde yeterli ve başarılı olmadığı sicil amirlerince saptanan davacının, kanunda belirtilen azami adaylık süresi geçse bile görevine son verilebilir.

İdare Mahkemesinin 5.7.1984 gün ve 84/278 sayılı iptal kararının davacının görevde başarılı olmadığı ileri sürülerek teyizen incelenerek bozulması isteminden ibarettir.

657 sayılı Kanununun 2760 sayılı kanunla değişik 56. maddesi "Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tesbit edilenlerin sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir" hükmü ile aynı kanununun 57. maddesinde "Adaylardan en geç iki yıl içinde Devlet memuru olabilmeleri için olumlu sicil alamayanların sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir. İlişkileri kesilenler ilgili kurumlarca derhal Devlet Personel Dairesi Başkanlığına bildirilir" hükmü yer almış yine aynı kanununun 58. maddesinde de "Adaylık devresi içinde eğitimde başarılı olan ve olumlu sicil alan adaylar sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onay ile onay tarihinden geçerli olmak üzere asli memurluğa atanırlar" hükmü getirilmiş bulunmaktadır.

Bu hükümlerin birlikte göz önüne alınmak suretiyle yorum yapılması halinde aynı kanununun 54. maddesinde adaylık için tesbit edilen azami iki yılın dolmuş olması nedeniyle otomatikman asli memurluğa geçme söz konusu edilemeyeceği, asli memur olabilmek için 57 ve 58. maddelerde belirtildiği şekilde yeterlilik olurunun sağlanması ve atama kararı alınması gerektiği, bu işlemlerin iki yılın dolmasından sonra tamamlanması halinde asli memurluğa başlama tarihinin iki yılın bittiği tarih olarak alınması söz konusu edilebileceği cihetle iki yıllık adaylık süresi fazlasıyla dolmuş olmasına rağmen bilfiil çalıştığı üç yıllık süre zarfındaki çalışmalarında yeterli olmadığı

sicil amirlerince saptandığı anlaşılan davacı hakkında yukarıda değinilen 57. maddenin uygulanması suretiyle ilişığının kesilmesi olmasında kanuna aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlık hukuki noktalara ilişkin olduğu cihetle kararın 2577 sayılı Kanununun 49. maddesinin 2. fıkrası uyarınca bozularak davanın reddine karar verildi. (5.D, 26.11.1984, E: 1984/1281, K:1984/4074)

Olumlu sicil almasına rağmen olumsuz tutum ve davranışları saptanan davacının, adaylığının kaldırılmayarak bir yıl daha uzatılmasında yasaya aykırılık bulunmamaktadır.

Ortaokulda yardımcı hizmetli olan davacının kademe terfi onayının iptal edilerek adaylık süresinin bir yıl daha uzatılmasına ilişkin davalı idare işleminin iptali istemiyle bu dava açılmıştır.

Olay tarihinde yürürlükte olan şekliyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 54. maddesinde "Aday olarak atanmış olan Devlet Memuru altı aydan az, iki yıldan çok olmamak üzere, bir adaylık süresi geçirir." hükmünü taşımakta olup; aynı kanunun adayların aylıkları başlıklı 158. maddesinde de "aday memurlara, asaletleri tasdik edilinceye kadar kademe ilerlemesi uygulanmaz." denilmektedir.

İncelenen dosyada, her ne kadar davacı bir yıl çalışma süresi sonunda olumlu sicil almış ise de; gerek bu süre içinde kınama cezası almış olması gerekse Atatürk ilkelerine aykırı düşüncelerini yaymaya çalıştığını ve görevinden devamlı kaçma eğiliminde olduğunu bildiren 27.3.1980 günlü Kaymakamlık yazısı üzerine dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmıştır.

Asaletinin onaylanması için sicilin olumlu olması yeterli olmayıp; adayın tüm yetenek ve davranışlarının da yetkili amirlerce değerlendirilmesinin olumlu olması 657 sayılı Kanununun 56 ve 57. maddelerinde belirtilen esaslar karşısında zorunludur.

Buna göre, adı geçenin olumlu sicil almasına rağmen hakkında yukarıda açıklanan durumların tespiti üzerine görev yeri değiştirilerek adaylığının bir yıl daha uzatılmasında hukuka aykırılık görülmediği gibi, adayların kademe terfi yapamayacaklarına ilişkin 158. madde uyarınca kademe terfi onayının iptal edilmesinde de hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, hukuki dayanaktan yoksun olan davanın reddine karar verildi. (5.D, 14.12.1984, E: 1980/10314, K:1984/4444)

Özet: Adaylık süresi içinde disiplin cezası almış olmasına rağmen amirlerince sicili olumlu olarak doldurulan ve vali tarafından asaletinin onaylanmasında herhangi bir sakıncanın bulunmadığı belirtilen davacının, almış olduğu disiplin cezası ileri sürülerek görevine son verilemez.

Polis Memuru olan davacı görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptalini istemektedir.

657 sayılı Kanununun 56. maddesinde "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık süresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü getirilmiştir.

Polis Mesleğine Giriş ve Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzüğün 14. maddesinde ise "Stajyerlik devrinde acizleri ve kabiliyetsizlikleri mafevklerinde tesbit edilenlerle sıhhi durumları itibariyle poliste istihdamları tıbbi muayene neticesinde caiz görülmeyenlerin emniyet müdür ve amirliklerinin mucip sebepli teklifleri üzerine vekaletçe alakaları kesilir" hükmü yer almıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden Emniyet Kadrosunda Polis Memuru adayı olan davacı(ya) "görevi terk ve vazifede içki içmek" suçundan dolayı il Polis Disiplin Kurulunca 24 ay uzun süreli durdurma" cezası verildiği ve bu ceza sicilinde açıkça belirtilmesine rağmen 1981 sicilinin amirlerince görevinin ehli olduğu yolunda kanaat belirttikleri ve aylık kanaat raporlarının olumlu olduğu gibi vali tarafından yazılan yazıda da adı geçeninin asaletinin onaylanmasında herhangi bir sakıncanın bulunmadığı belirtilmiştir.

Belirtilen nedenlerle disiplin cezası almasına rağmen sicilinin yetkili üstlerince olumlu olarak oldurulması ve asaletinin onaylanmasında herhangi bir sakıncanın bulunmadığı hususunun Valilikçe belirtilmiş olması karşısında davacının görevine son verilmesi işleminde mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu göreve son verme işleminin iptaline karar verildi. (5.D, 13.2.1985, E:1982/6052, K:1985/344)

Özet: Adaylık döneminde görevine alkollü gelmek suçundan 24 ay uzun süreli durdurma, görevi esnasında uyumak suçundan 10 ay kısa süreli durdurma cezası alan aday polis, sicilleri olumlu olsa bile hizmetin niteliği göz önüne alınarak görevine son verilmesi mevzuata aykırı değildir.

Aday polis memuru olan davacının 657 sayılı kanununun 56. maddesine göre görevine son verilmesi nedeniyle açılan davada İdare Mahkemesinin 25.4.1984 gün ve 84/173 sayılı kararı ile sicilleri olumlu olan davacının görevine son verilmesinde mevzuata uyarlık olmadığı nedeniyle iptal kararı verilmiş olup bu karar davalı idare tarafından davacının adaylık dönemi içinde disiplin cezaları aldığı, memuriyetle bağdaşmayan tutum ve davranışları olduğu gerekçesiyle temyiz edilmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 2670 sayılı yasa ile değişik 56. maddesinde "adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla, adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tesbit edilenlerin sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkilerinin kesileceği öngörülmektedir.

Dava ve soruşturma dosyalarının incelenmesinden davacının adaylık döneminde görevine alkollü gelmek suçundan 24 ay uzun süreli durdurma, görevi esnasında uyumak suçundan 10 ay kısa süreli durdurma cezası aldığı hizmetin niteliği göz önüne alınarak polis mesleği ile bağdaşmayan tutum ve davranışlar içinde bulunduğu anlaşıldığı cihetle görevine son verildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda dava konusu işlemde mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle temyiz olunan 25.4.1984 gün ve 84/173 sayılı mahkeme kararının 2577 sayılı kanunun 49. maddesinde fıkrası hükmü uyarınca bozularak uyuşmazlığın hukuki noktalara ilişkin bulunması nedeniyle aynı kanunun 49/2 maddesi gereğince davanın reddine karar verildi. (S.D, 27.2.1985, E:1984/962, K:1985/530)

Özet: Gizli ve gizlilik dereceli iş yerlerinde çalıştırılması sakıncalı görülen aday memurun adaylık dönemi içinde görevine son verilebilir.

Davalı kuruma bağlı 19 Mayıs Elektrik Dağıtım Müessesesi Samsun Müdürlüğü emrine, güvenlik soruşturması sonradan yapılmak kaydıyla açıktan ve onay olarak atanan davacının, güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçlanması nedeniyle görevine son verilmesi yolundaki işlemin iptali istemi ile açılan davada, İdare Mahkemesi davalı idarenin dava konusu işlemin dayanağı olan soruşturma raporunda davacı hakkında 657 sayılı Kanunun değişik 48. mad-

desinin (A) bendindeki hallerden herhangi birinin gerçekleştiğinin kanıtlanamadığı, davacının emniyet raporunda belirtilen suçtan mahkemede beraat ettiği de göz önünde bulundurulduğunda kendisinin görevine son verilmesini gerektirir yasal bir engelinin belirlenemediği, davalı idarece tesis edilen işlemde mevzuata uyarlık bulunmadığı nedenleriyle dava konusu işlemin iptali yolunda karar vermiş olup, davalı idare söz konusu kararın yasal dayanaktan yoksun ve memleket gerçeklerine aykırı olduğu, davacının atama kararının bağlı bulunduğu infisahi şartın Emniyet Müdürlüğü yazısı ile tahakkuk ettiği, davacının çalıştırılması düşünülen yerlerin ülke ekonomisinin damarı olan santraller, trafo merkezleri gibi yerler olup, bu gibi yerlerde güven duygusunun çok önemli rolü bulunduğu iddialarıyla temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden davacının, sonradan tamamlayacağı belgelerde ve güvenlik soruşturması sonucunda çalıştırılmasına engel bir hali görüldüğünde görevine son verilmek kaydıyla, açıktan ve aday olarak göreve atandığı, bilahare yaptırılan güvenlik soruşturması sonucu Emniyet Müdürlüğünden alınan yazıda davacının gizli ve gizlilik dereceli iş yerlerinde çalıştırılmasının sakıncalı görüldüğünün belirtilmesi üzerine görevine son verildiği anlaşılmaktadır.

Bu durum karşısında, davacının elektrik mühendisi olması ve kendisine çalıştığı takdirde verilecek görevin niteliği de göz önünde bulundurularak davalı idarece tesis edilen işlemde mevzuata ve hizmet gereklerine aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle İdare Mahkemesi kararının 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin (b) bendi uyarınca bozulmasına, ihtilaf sadece hukuki noktalara ilişkin bulunduğundan aynı maddenin 2. fıkrası gereğince davanın reddine karar verildi. (5.D, 3.4.1985, E:1985/18, K:1985/854)

Özet: 8.8.1975 yılında aday memur olarak göreve başlayan ve terfi-leri yapılan davacının, altı yıl sonra aday memur olduğu ileri sürülerek görevine son verilemez.

8.8.1975 tarihinde belediye şoför kadrosuna atanan ve o tarihten beri bu görevi yürüten davacı 25.8.1981 tarihli Belediye Başkanlığı işlemi ile ve aday memur olduğundan bahisle görevine son verilmesi işleminin iptalini istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesinde "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları göreve devamsızlıkları bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" hükmü yer almış 54. maddesinin 2. fıkrasında, aday olarak atanmış olan Devlet memurunun altı aydan az, iki yıldan çok olmamak üzere bir adaylık süresi geçireceği hükme bağlanmıştır.

Bu durumda, 8.8.1975 tarihinde aday memur olarak göreve atanan davacının, iki yıllık azami adaylık süresini geçirdikten çok sonra aday olduğundan bahisle görevi ile ilişkisi kesilemeyeceği gibi, terfilerinin yapılmış olması da ilgilinin aday memur statüsünden çıkmış olduğunu gösterdiğinden dava konusu işlemde mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle göreve son verme işleminin iptaline, bu işlem nedeniyle davacının alamadığı maaş ve diğer sosyal haklarının tarafına ödenmesine karar verildi. (5.D, 21.5.1985, E:1981/2394, K:1985/ 530)

Özet: Yapılan güvenlik soruşturması göz önüne alınarak henüz asaleti onaylanmamış olan aday memurun görevine son verilmesi, hatalı yapılan atama işleminin geri alınması mahiyetindedir.

Dava; 28.9.1979 günlü onayla davalı idarede aday memur olarak atanan davacının 657 sayılı kanunun 8. maddesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı ve memuriyetle bağdaşmayan hareketlerinin bulunduğu gerekçesiyle, 657 sayılı Kanunun 56. maddesi uyarınca görevine son verilmesine ilişkin 4.6.1981 gün ve 184 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Davacı, 657 sayılı kanunun 56. maddesi uyarınca adaylık süresi içindeki hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayan durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların görevlerine son verilebileceğini, kendisi için maddede belirtilen nedenlerden hiçbirinin varlığından söz edilemeyeceğini iddia etmektedir.

İncelenen dosyada, 28.9.1979 günü davalı idarede aday memur olarak atanan davacı hakkında yaptırılan güvenlik soruşturması sonucu elde edilen bilgilere göre dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmıştır.

Her ne kadar dava konusu işlem göreve son verme olarak belirtilmiş ise de işlemin nedeni olarak gösterilen olay karşısında, sonuç olarak hatalı yapılan atama işleminin geri alınması şeklinde kabulü gerekmektedir. Güvenlik soruşturması sonucu düzenlenen raporda belirtilen fiillerden biri hakkında, Sıkıyönetim Askeri Savcılığınca kovuşturmaya yer olmadığı yolunda karar verilmiş olması dahi, davalı idarenin başlangıçta açıktan atama hususunda sahip olduğu takdir yetkisini etkileyici olarak kabul edilemez.

Belirtilen nedenlerle, hukuki dayanaktan yoksun davanın reddine karar verildi. (5.D, 20.11.1985, E: 1981/1966, K: 1985/2488)¹⁹

¹⁹ Danıştay Dergisi, sayı: 62-63

Özet: Emniyet teşkilatında aday polis memuru olan davacının asaletinin onaylanması yolunda valilikçe teklif yapılmasına rağmen sıkıyönetim komutanlığının bu tekliften 8 ay önce ve somut açıklamalardan yoksun yazısına dayanılarak görevine son verilemez.

Aday polis memuru olan davacı görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptalini istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesinde "Adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, bilgi ve iş yapma kabiliyeti bakımından yeterli olmadıkları tesbit olunanların kurumlarının değerlendirme kurulları kararı ve atamaya yetkili amirin onayı ile adaylık devresi içinde ilişkileri kesilir" denilmiş, Polis Mesleğine Giriş Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzüğü'nün 14. maddesinde ise; "Stajyerlik devresinde aciz ve kabiliyetsizlikleri mafevklerinde tesbit edilenlerin alakaları kesilir" hükmüne yer verilmiştir.

Davalı idare savunmasında, davacının Adana Sıkıyönetim Komutanlığının yazısına istinaden görevine son verildiği belirtilmektedir.

Dosyanın incelenmesinden Dairemizin 17.9.1985 tarihli ara kararı ile söz konusu Sıkıyönetim Komutanlığı yazısında belirtilen hususların nasıl saptandığı ve bu kanaata nasıl varıldığı hususu Adana Sıkıyönetim Komutanlığından sorulduğu halde ara kararına cevap verilmediği gibi, dava konusu işleme esas alınan Sıkıyönetim Komutanlığının 4.8.1980 tarihli yazısından uzun bir zaman sonra Adana Valiliğinin 2.4.1981 tarih ve 411 sayılı yazısı ile davacının asaletinin onaylanması yolunda teklif yapıldığı, sicilinin ve aylık kanaat kâğıtlarının da olumlu olduğu anlaşıldığından davacının görevine son verilmesine ilişkin işlemde mevzuata uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline karar verildi. (5.D, 17.2.1986, E:1981/1987, K:1986/177)

Özet: Aday memurların asaleti onanmış memurlar gibi kurum içinde görevleri ve yerleri değiştirilebilir.

Dava, Ankara Makina İkmal Grup Müdürlüğünde aday Makina İkmal Mühendisi olarak görevli bulunan davacının, Van YSE 14. Bölge Hakkari İl YSE Müdürlüğü emrine aday Makina İkmal Mühendisi olarak atanmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince aday memurun devlet memurundan farklı bir statüye sahip olduğu, devlet memurlarına uygulanacak hükümlerin aday memurlara uygulanamayacağı, 657 sayılı kanunun aday memurların durumlarını düzenleyen 54. maddesinin 2. fıkrasında aday memurun başka kurumlara naklinin yapılamayacağı, dolayısıyla kurum içi naklinin de mümkün olmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Davalı idare tarafından davacının aynı konuda bir başka davası daha olduğunu ve bu davanın süre aşımı nedeniyle reddedildiğini, ilgilinin nakli için ünitesinin teklifte bulunduğunu, disiplin cezası aldığını, 657 sayılı kanunun 54. maddesi hükmü karşısında aynı kurumda başka bir üniteye nakledilebileceği ileri sürülerek kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

Aday memurlar kendileri için getirilen özel hükümler dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun diğer hükümlerine tabidir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 54. maddesinin 2. fıkrasında aday memurun başka kurumlara naklinin yapılamayacağı belirtilmiş olup, aday memurun kurum içi nakli açısından bir hüküm getirilmemiştir.

Bu durumda davacının da asil memurlar gibi kurum içi nakli hukuken mümkündür.

Dava dosyasının incelenmesinden davacının çalıştığı Ünitenin teklif yazısı üzerine naklinin yapıldığı anlaşıldığından, dava konusu işlemde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun memurların kurumlarınınca görevlerinin ve yerlerinin değiştirilmesini düzenleyen 76. maddesine aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davacının Ankara Makina İkmal Grup Müdürlüğü Mühendisliğinden (aday memur) Van YSE 14. Bölge Hakkari ili YSE Müdürlüğü emrine mühendis (aday memur) olarak atanmasında mevzuata aykırılık bulunmadığından İdare Mahkemesi kararının 2577 sayılı İdari Yargıtama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca bozulmasına, ihtilaf sadece hukuki noktalara ilişkin bulunduğundan aynı maddenin 2. fıkrası gereğince davanın reddine karar verildi. (5.D, 3.11.1986, E:1986/43, K:1986/99)

Özet: Belediye meclisince iki kez asaletinin onaylanmamasına karar verilmesine rağmen görevine devam ettirilen kişinin durumunun, idari makamlarca takdir yetkisi kullanılarak yeniden denenmekte olduğu biçiminde değerlendirilmesi gerekir.

31.7.1981 tarihinde aday memur olarak göreve başlayan davacının asaletinin 657 sayılı kanunun 54. maddesinde belirtilen adaylık süresi dolduktan sonra 15.12.1983 günlü Belediye Meclisi kararı ile tasdik edilmiş olması nedeniyle süresinde asaletinin tasdik edilmediğinden bahisle görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali isteği ile dava açılmıştır.

İdare Mahkemesi kararı ile, 1580 sayılı Belediye Kanununun 83. maddesinin 10. bendi ile Belediye Memur ve Müstahdemleri Tüzüğü'nün adaylık süresine ve asaletin onanmasına ilişkin hükümler

getiren 21. maddesi hukuki dayanak olarak alındıktan sonra, belediye encümenince aday memur olarak göreve başlatılmasına karar verilerek belediye başkanınca göreve alınmış olan davacının görevine son verilmesi işleminde idare hukukunun yöntemde paralellik ilkesi uyarınca ve sözü edilen tüzüğün 21. maddesinde belirtildiği şekilde atamasında yetkili mercisi olan belediye encümeni onayı ile yapılması gerekirken bu hususta münhasıran belediye başkanına kanunla verilmiş bir yetki bulunmadığından belediye başkanı tarafından davacının görevine son verilmesi yolunda tesis olunan işlemde yasal isabet görülmediği, davalı idarenin davacının azami adaylık süresi içinde asaletinin tasdik edilmemiş olduğu, bu nedenle işlemin hukuka uygun olarak tesis edildiği iddiasının da, yetkili mercisi tarafından tesis edilmemiş olan işlemin esasına yönelik olduğu, karar sonucuna etkili görülmediği gerekçesiyle işlem iptal edilmiştir.

İncelenen dosyada, 31.7.1981 tarihinde aday memur olarak atanan davacının belediye başkanlığı teklifi üzerine 13.8.1982 günlü Belediye Meclisi kararı ile asaletinin tasdik edilmemesine karar verildiği, 17.12.1982 günlü meclis kararı ile de aynı husus tekrarlandığı halde, bu süreler içinde davacının kadrosu ile ilişkisinin kesilmediği, görevine devam ettirildiği, 15.12.1983 günlü olup Belediye Başkanının da katıldığı meclis kararı ile asaletinin tasdikine karar verildiği, daha sonra belediyede yapılan teftiş sonucuna göre, dava konusu işlemle davacının görevine son verildiği anlaşılmıştır.

Belediye Meclisince iki defa asaletinin tasdik edilmemesine karar verilmesine rağmen davacı görevine devam ettirilmiş olduğuna göre, adı geçeninin durumunun, idari makamlarca takdir yetkisi kullanılarak yeniden denenmekte olduğu biçiminde değerlendirilmesi gerekmektedir. İki yıllık adaylık süresinin sonunda 15.12.1983 günlü belediye meclis kararı ile asaletinin onaylanmış olması karşısında asıl memur

statüsünü kazanmış olduğundan davacının artık adaylığı söz konusu değildir. Memurluğun sona ermesini gerektiren durumlar ise 657 sayılı Kanunun 98. maddesinde belirtilmiş olup, idarenin bu maddede sınırlı biçimde sayılan haller dışında, takdirine bağlı olarak memurun görevine son vermesi mümkün bulunmamaktadır.

Temyizen incelenmesi istenilen kararda yukarıda ifade edildiği gibi yetkili merci tarafından işlem tesis edilmemiş olması, kararın gerekçesini oluşturmaktadır. Takdire dayalı işlemlerde yetki unsurunun öncelikle incelenmesi gerekli ve bu unsurdaki sakatlık mutlak bir iptal nedeni teşkil etmekte ise de, olayda olduğu gibi, kanunda sebepleri açıkça düzenlenen ve idarenin takdir yetkisinin bulunmadığı işlemlerde yetki yönünden sakatlık olsa dahi idari yargı yerince sebep ve konu unsurundaki sakatlıkların da ortaya konulması ve iptal hükmünün bu gerekçeye dayandırılması gerekmektedir. Buna göre, hukuka ve usule uygun olarak toplanıp teşekkül ettirilen Belediye Meclisince davacının asaletinin onaylanmasına karar alınmış olduğuna ve 657 sayılı Kanunun 98. maddesinde sayılan nedenlerin varlığı iddia edilmediğine göre kendisinin görevine yetkili organlar tarafından da son verilmesi mümkün olmayıp dava konusu işlem, sebep ve konu unsuru yönünden de kanuna aykırıdır.

Öte yandan, Belediye Memurları 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 657 sayılı kanun kapsamına alınmış bulunduğu ve bu kanunda adaylık süresine ilişkin olarak farklı süreler tesbit edilmiş olduğundan Belediye Memur ve Müsdahdemleri Tüzüğü'nün adaylık süresine ilişkin hükümleri de taşıyan 21. maddesinin hukuki dayanak olarak alınması mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle temyizen incelenmesi istenilen İdare Mahkemesi kararı sonucu itibariyle yerinde görüldüğünden anılan kararın temyiz isteğinin reddi ile yukarıda belirtilen gerekçelerle onanmasına karar verildi. (5.D, 12.3.1987, E:1986/412, K:1987/394)

Özet: En çok iki yıl olan adaylık süresinin bitiminden sonra değerlendirme yapma konusunda idareye bir sürenin tanınması gerekir. İki yıllık sürenin dolması, doğrudan asaletin onaylanması için yeterli neden olamaz.

Dava, aday polis memuru olan davacının Bakanlık makamınca onaylanan görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesi, kararı ile; davacının 2.6.1980 tarihinde memuriyete girdiği, dava konusu işlemin 25.10.1982 tarihinde tebliğine kadar 2 yıl 4 ay 12 gün hizmet ettiği, yani 2 yıldan fazla görev yaptığı, bu süre içindeki, stajyerlere mahsus gizli kanaat kağıtlarının ilk ikisinin orta, diğer onüçünün iyi olduğu, 1981 yılına ait gizli tezkiye varakasının olumlu doldurulduğu, bu arada hakkında 10 ay kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verildiği, sicil amiri olan vali tarafından adaylık süresi sonunda yasanın 48. maddesi uyarınca asaletinin onanması yolunda İçişleri Bakanlığına teklif yapıldığı, bu durumda stajyerlik dönemi içinde iki defa disiplin cezası almış olmasına karşın, tüm sicilleri iyi bulunan ve sicil amiri olan vali tarafından asaletinin onanması teklif edilen davacının 657 sayılı yasanın 56. maddesi uyarınca, stajyerlik süresi olan 2 yıl dolduktan 4,5 ay sonra meslekle ilişkisinin kesilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Adaylık süresinin en çok iki yıl olacağı tartışmasızdır. Bu süre içindeki çalışmaların değerlendirilmesine esas teşkil edecek olan aylık kanaat kâğıtlarının ve sicillerin incelenmesi, ancak bu sürenin bitiminden sonra mümkün olacağından, idareye ilgili hakkında değerlendirme yapması için bir süre tanınması gerekeceği de tabiidir. Buna göre, davacının adaylık süresinin 2 yılının tamamlanmasından

sonra 4,5 aylık sürenin geçmiş olması, asaletinin onaylanması için yeterli neden teşkil etmemektedir.

Dairemizin ara kararları ile getirilen soruşturma dosyasının ve dava dosyasındaki diğer tüm belgelerin incelenmesinden, davacı hakkında verilen disiplin cezalarının niteliği itibariyle polis mesleğinde yararlı hizmet veremeyeceği kanaatine varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesi kararının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca bozulmasına, uyuşmazlık sadece hukuki noktalara ilişkin bulunduğu ve dosyadaki belgeler karar verilmesi için yeterli olduğundan aynı maddenin 2. fıkrası uyarınca davanın reddine karar verildi. (5.D, 12.3.1987, E:1985/482, K:1987/395)

Özet: Adaylığının ilk yılı sonunda düzenlenen sicilinin olumsuz olması nedeniyle görevine son verilen aday memurun açtığı davada verilen iptal kararı, asaletin de onaylandığı anlamını taşımaz. Yargı kararıyla memuriyetle bağlantısı sağlanan ilgilinin aday memur olarak göreve başlatılması gerekir.

Davalı idare emrindeki bir göreve aday memur olarak atanan davacı bir yıl çalıştıktan sonra, sicilinin olumsuz olduğu gerekçesiyle görevine son verilmiş ve bu işlem aleyhine açtığı dava iptalle sonuçlanmıştır. İptal kararı üzerine aday memur statüsünde görevine iade edilen davacı göreve son verme işleminden sonra 2 yılı aşkın bir süre geçtiğini, daha önce de bir yıl aday memur olarak görev yaptığını, açıkta geçen süreye ait aylıkları da ödenmek suretiyle bu süre içinde hukuken memur statüsünde olduğunun kabul edildiğini, bir memura 4 yıla yakın bir süre adaylık yaptırılmayacağını ileri sürerek; yargı kararı üzerine yine aday memur statüsünde göreve atanması işleminin iptali istemiyle bu davayı açmıştır.

İdare Mahkemesi, davacının görevine 657 sayılı kanunun 56. maddesi uyarınca son verilmiş ise de, göreve son verme gerekçesini 56. maddede belirtilen hallerin saptanmış olması değil, 57. maddede öngörülen olumsuz sicil alınmış olmasının oluşturduğu(nun), gerçekte göreve son verme işlemi aleyhine açılan davada verilen ve Danıştay'ca da onanmış olan iptal kararıyla kesinlik kazandığı, ilgili hakkında 57. madde hükmü uygulandığına göre, davacının adaylık süresini doldurduğunun kabul edildiği ve 58. madde hükmü uyarınca asli memur olarak atanması gerektiği gerekçesiyle aday memur olarak atama işlemi iptal etmiştir.

Dava konusu uyuşmazlık 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine paralel olarak yürürlüğe konulan "Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü Personel Yönetmeliği"nin "Adaylık" başlığı altındaki ilgili maddeleri uyarınca incelendi.

Yönetmeliğin 22. maddesinde, "Adaylık, hizmete yeni giren personelin işe uyumunu sağlamak ve işi sürdürmesinde yarar olup, olmadığına karar vermek için uygulanan bir deneme süresidir..." 23. maddesinde, "İlk kez işe alınacak personel aday olarak atanır.

Adaylık süresi hizmetin özelliklerine göre en az 1 yıl, en çok 2 yıldır..." ve 24. maddesinde ise, "Adaylar, Kurumca hazırlanacak bir program içerisinde, bütün memurların ortak vasıfları ile ilgili temel eğitime, sonradan sınıfları ile ilgili hazırlayıcı eğitime ve staja tabi tutulurlar. Adayların asli memurluğa atanabilmeleri için başarılı olmaları şarttır. Temel Eğitim ve Hazırlayıcı Eğitimin yapılması ve adayın yetiştirilmesine ilişkin sorumluluk, birinci derecede adayın, yanında çalıştığı yöneticiye aittir." hükümleri yer almıştır. Gerek 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda gerekse kurumun personel yönetmeliğinde adaylık süresi azami iki yıl olarak belirlenmiş ise de; davacının açmış olduğu ilk dava, olumsuz sicil nedeniyle görevine son verilmesi işlemi aleyhine açılmış olduğundan bu dava sonunda

verilen ve kesinleşen İdare Mahkemesinin iptal kararı, davacının asaletinin de tasdiki gerektiği anlamını taşımamaktadır.

Bu durumda, yargı kararı ile memuriyetle hukuki ve fiili irtibatı sağlanan davacının görevine son verildiği tarihteki statüsü ile, yeni aday memur olarak göreve başlatılmasında isabetsizlik bulunmadığından, temyiz istemi yerinde görülerek İdare Mahkemesi kararının bozulmasına, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49/2. maddesi uyarınca davanın reddine karar verildi. (5.D, 8.4.1987, E:1987/583, K:1987/554)

Özet: Naklen atanma tarihinden itibaren üç yılı aşkın bir süre içinde herhangi bir olumsuz durumu saptanmadığı ve genel olarak memuriyete alınma koşullarına sahip olduğu halde kamu görevlisinin asaleti onaylanmayarak kurumu ile ilişkisinin kesilmesinde mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Belediye Zabıta Memurluğundan, Ziraat Bankası takip memurluğuna 7.2.1983 tarihinde naklen atanan davacının, Ziraat Bankası Personel Yönetmeliğinin 19., 40. ve 146. maddelerine göre Banka ile ilişkisinin kesilmesi üzerine açılan dava sonucunda İdare Mahkemesi kararıyla işlemi iptal etmiş; ancak bu karar temyiz incelemesi sonucu Danıştay Beşinci Dairesinin kararı ile bozulmuştur.

İdare mahkemesinin bozma kararına uymayarak iptal kararında ısrarı üzerine, davalı idare ısrar kararının bozulmasını ve davanın reddini istemektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden Hassa belediyesinden 7.2.1983 tarihinde davalı bankanın Hassa şubesine naklen atanan davacının, daha sonra Muş, Malazgirt ve son olarak Niğde-Aksaray Şubesine tayin edildiği, bu şubede görev yaparken, Bankaya naklen atanmadan önceki görevi olan Hassa Belediyesi Zabıta Memurluğu sırasında yapmış olduğu bazı eylemlerinden dolayı aldığı aylık kesi-

mi ve kıdem indirimi cezalarına ve güvenlik soruşturmasına ilişkin, özlük dosyasındaki bazı belgelerin davacının kayınpederi olan, Bankanın Hassa Şubesi Müdürü tarafından naklen atama sırasında Genel Müdürlüğe gönderilmediği ve bu belgelerin özlük dosyasından alındığının, soruşturma sonucu tesbit edilmesi üzerine de dava konusu edilen işlemle görevine son verilerek Banka ile ilişkisinin kesildiği anlaşılmaktadır.

İdare Mahkemesi, Ziraat Bankası Personel Yönetmeliğinin 34. maddesinde, adaylık süresinin en az altı ay en çok iki yıl olmak üzere hizmetin özelliklerine göre tesbit edileceğinin hükme bağlandığı, buna paralel bir hükmün daha genel bir düzenleme getiren 657 sayılı Kanununun 54. maddesinin 2. bendinde de yer aldığı ve "aday olarak atanmış devlet memurunun adaylık süresi bir yıldan az iki yıldan çok olamaz" kuralının getirildiği, adaylık süresinin belirli sürelerle sınırlanmasının memurun güvenceye kavuşturulması amacıyla konulduğu ve bu sürele uyulmasının zorunlu olduğunu belirterek, davacının üç yılı aşkın süredir çalışmakta olduğu Bankada, bu süre içinde herhangi bir olumsuz davranışı olduğuna dair bir iddia veya belge de olmadığına göre adaylığının kalktığına kabulü gerektiği; ayrıca da davacının Yönetmeliğin 18. maddesinde sayılan şartları taşıdığı anlaşıldığından, ve davalı idarece öne sürülen hususların ancak ilk aşamada takdir konusu edilebileceği belirtilerek, adaylık süresi sona erdikten sonra göreve son vermeyi gerektiremeyeceği gerekçesiyle, dava konusu işlemi iptal etmiştir.

Danıştay Beşinci Dairesi ise, adaylık süresinin belirli bir süre ile sınırlandırılmış olmasının, süre sonunda memurun kendiliğinden asaletinin onaylanmış sayılması sonucunu doğurmayacağı ve Ziraat Bankası Personel Yönetmeliğinin 40. maddesinde aday memurun tüm çalışma durumu, hal ve davranışları ile memur olarak hizmetinden yararlanılıp yararlanılamayacağını değerlendirilece-

ğinin öngörüldüğünden bahisle ve İdare Mahkemesinin, davacının belediyede görev yaptığı döneme ait olan ve idarece öne sürülen hususların, ilk atamada takdir konusu edilebileceği yolundaki gerekçesini de isabetli bulmayarak idarece öne sürülen hususların araştırılması gerekirken, mahkemece bu konuya ilişkin belgeler getirtilmeden verilen kararın noksan incelemeye dayalı olduğu gerekçeyle, idare mahkemesi kararını bozmuştur.

Davalı İdare, Personel Yönetmeliğinin 40. maddesinde düzenlenen, aday memurun tüm çalışma durumu, hal ve davranışları ile memur olarak hizmetinden yararlanılıp yararlanılmayacağı konularında davacı ile ilgili olarak olumsuz herhangi bir hususu öne sürmemekte, ve davacının görevine son verilerek Banka ile ilişkisinin kesilmesine ilişkin işlemin sebebini, davacının Hassa Belediyesinden naklen kurumlarına alınması sırasında, bilgi fişinin gerçek dışı beyanlarla doldurulması, Belediyeden gelen özlük dosyasındaki bazı belgelerin davacının bir yakını tarafından yok edilmesi, bu durumun da daha sonra yapılan soruşturma sonucu Genel Müdürlüğe ulaşan özlük dosyasından anlaşılmış olduğunu açıklamakta ve bu halin işe alınma sırasında Bankaca yapılan değerlendirmeyi etkilediğini belirtmektedir.

Ziraat Bankası Personel Yönetmeliğinin 18. maddesi "İşe alınmada aranacak genel şartlar"ı saymakta, "İşe alınmada aranacak özel şartlar" başlığını taşıyan 19. maddesi ise "yeni alınacakların, madde 18 de sayılan genel şartlar dışında, öğrenim derecesi, eğitim ve tecrübe, yaş haddi ve diğer niteliklerle ilgili olarak, hizmet görecekleri kadroların görev özelliklerinde belirtilmiş olan özel şartları da taşımaları gerekmektedir." hükmüyle ilk atama sırasında, özel şartlar arama konusunda Bankaya takdir hakkı vermektedir.

Esasen bir başka kamu kurumundan naklen atanan davacının, 18. maddede sayılan genel şartları taşıdığı tartışmasızdır. Naklen atanma

sırasında davacının durumu ile ilgili olarak Bankanın yanıltıldığı hususuna gelince; Davalı Bankanın savunmalarına ek olarak gönderdiği belgelerin incelenmesinden, davacının kendi doldurduğu bilgi fişinin Belediyede çalıştığı dönemde ve Belediye yetkili organlarınca verilen disiplin cezalarını belirtmediği görülmekte ise de; bu durumun Genel Müdürlüğün emirleri gereği inceleme yapan, Ziraat Bankası Akdeniz Bölgesi Müdürlüğünce hazırlanan inceleme raporu ile belirlendiği ve Genel Müdürlüğe naklen atanma sırasında gönderilmediği öne sürülen belgelerin ve güvenlik soruşturması ile ilgili belgenin bu yazı ekinde gönderildiği anlaşılmaktadır. Davacının, 7.2.1983 tarihinde naklen atanmasından kısa bir süre sonra durumu anlaşıldığı halde, Banka tarafından üç yılı aşkın süre çalıştırıldığı ve bu arada Muş-Malazgirt Şubesindeki çalışmaları nedeniyle kendisine Genel Müdürlük tarafından takdirname verildiği de yine dava dosyasında bulunan belgelerden anlaşılmaktadır.

Bu durumda işe alındıktan kısa bir süre sonra davacının durumundan haberdar olan davalı idarece, aradan üç yıllık bir süre geçtikten sonra, Personel Yönetmeliğinin 19., 40. ve 146. maddelerine dayanılarak davacının görevine son verilmesinde hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin reddine, İdare Mahkemesi kararının belirtilen gerekçeyle onanmasına karar verildi.

KARŞI OY: Dava dosyasının incelenmesinden, davacının aday memur olarak işe alındığı ve dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte de henüz asaletinin onaylanmadığı anlaşılmaktadır.

Adaylığın belirli süre ile sınırlandırılmış olması, süre sonunda memurun asaletinin kendiliğinden onaylanması sonucunu doğurmaya çağından; adaylık süresi içinde, kurumun "aday memuru değerlendirme" yetkisi bulunmaktadır.

Bakılan davada, davalı idarece değerlendirmeye alınan ve sonuç olarak davacının banka ile ilişkisinin kesilmesi işleminin sebebini oluşturan hususların yargılama yapan mahkemece de değerlendirilmesi gereklidir.

İdari Yargı yerinin bu değerlendirmeyi yapabilmesi için ise konu ile ilgili soruşturma dosyalarının incelenmesi zorunludur. Danıştay Beşinci Dairesi kararında açıklandığı üzere İdare mahkemesi kararı noksan incelemeye dayalı olduğundan, bozulması gerektiği oyu ile karara karşıyız.

KARŞI OY: Dava dosyasının incelenmesinden davacının naklen atanma sırasında kendisinin doldurduğu bilgi fişinin gerçeğe aykırı bilgiler içerdiği, özlük dosyasında atanma sırasında aleyhine sonuç doğuracak belgelerin kayınpederi aracılığıyla yok edildiği ve davalı kurumun bu şekilde yanıtılarak atama işleminin gerçekleşmesinin sağlandığı anlaşılmaktadır.

Ziraat Bankası Personel Yönetmeliğinin 146. maddesi ise herhangi bir süre kaydı koymadan ve memurun, aday memur olup olmaması durumunda da herhangi bir ayırım getirilmeden, işe alınma şartlarından birini taşımadığı sonradan anlaşılan personelin banka ile ilişkisinin kesileceğini hükme bağlamaktadır.

Bu durumda davacının görevine son verilmesine ilişkin işlem mevzuata uygun olup davanın reddi gerekirken İdare Mahkemesince iptali yerinde görülmediğinden, kararın bu nedenle bozulması oyuyla onanmasına karşıyız. (İDDK, 3.6.1988, E:1988/37, K:1988/37)

Özet: Davacının yargılanması sonucu beraat ettiğini görev isteme ve sınav giriş formunda bildirmemiş olması davalı idare personel yönetmeliğindeki memurluğa alınma koşulları yönünden atanmasına engel oluşturmayacağı gibi, somut kanıtlara dayanmayan güvenlik

raporu etkisiyle doldurulduğu anlaşılan gizli sicillerinin de görevine son vermeyi gerektirecek nitelikte olduğu kabul edilemez.

Dava, T.C. Merkez Bankası Ankara Şubesi vezne servisinde aday memur olan davacının görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince davacının görev istemi formu ile sınav müracaat formunda gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu aday memurluğu sırasında saptanarak görevine son verilmişse de, davalı kurumun personel yönetmeliğinde bu tür fiilleri işleyenlerin görevine son verileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmadığı öte yandan adı geçen adaylık döneminde memuriyetle bağdaşmayan hal ve hareketleri ile göreve devamsızlık veya iş yapma kaabiliyeti bakımından yeterli olmadığı konusunda herhangi bir araştırma ve değerlendirmenin yapılmadığı, olumsuz sicilin göreve son verme işleminden sonra doldurulması nedeniyle bu işleme dayanak oluşturamayacağı, kaldı ki davalı kurumun Personel Yönetmeliğine tabi olduğundan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kapsamında sayılamayacağı ve olaya bu kanuna göre çıkarılan ilk Defa Devlet Kamu Hizmeti Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburi Yeterlik ve Yarışma İmtihanları Genel Yönetmeliği hükümlerinin uygulanamayacağı gerekçesiyle dava konusu işlem iptal edilmiştir.

Davalı idarenin temyiz yoluna başvurusu üzerine Dairemizce verilen 1989/443 sayılı kararla; Merkez Bankası Memurları Yönetmeliğinin 3. maddesinde, bankada görev almak için başvuruda bulunanların düzenleyici görev isteme formundaki bilgilere göre bir değerlendirme yapmasının öngörüldüğü, ilgililerin giriş sınavına kabulü bu değerlendirmenin olumlu olması koşuluna bağlı tutulduğu, bu durumda davacının görev isteme formundaki gerçek dışı bildiri-

minin idarenin başlangıçtaki değerlendirmesini sağlıklı biçimde yapmasını olumsuz yönde etkilediğinin açık olduğu, davacının gerçek dışı bildirim etkisiyle sınava alındığı ve idarenin takdirinin bu bildiriminden etkilendiği anlaşıldığından bu durumun ortaya çıkması üzerine görevine son verilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle idare mahkemesi kararı bozularak dava reddedilmiştir.

Davacı; hırsızlık isnadıyla sıkıyönetim komutanlığınca gözetim altında tutulmuş almasına karşın bu isnattan dolayı mahkemece beraatına karar verildiğini, memuriyet sınavına girerken formları acele ve heyecanla yanlış doldurduğunu, bu fiilin göreve son vermeyi gerektirecek nitelikte olmadığını öne sürmekte ve Dairemiz kararının düzeltilerek idare mahkemesi kararının onanmasını istemektedir.

Davacı tarafından kararın düzeltilmesi dilekçesinde öne sürülen nedenler 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine uygun **görüldüğünden** Dairemizce verilmiş olan 1989/443 sayılı karar kaldırılarak işin gereği yeniden düşünüldü:

Dosyanın incelenmesinden aralarında davacının da bulunduğu 11 kişinin Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 numaralı Askeri Mahkemesinde yargılandıkları, 1982/163 sayılı kararla bu zanlılardan bir kısmının yasa dışı Dev-Sol örgütüne üye olmaktan yargılanıp beraat ettirildikleri, davacının da aralarında bulunduğu ve hırsızlık suçundan yargılanan diğer bir grup zanlı hakkında ise mahkemenin görevsizlik kararı verdiği, daha sonra Ankara 6. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan yargılama sonunda adı geçenlerin 1983/970 sayılı kararlar mahkumiyetlerine yeterli delil elde edilemediği gerekçesiyle beraat ettirildikleri, beraat kararının temyiz edilmeyerek 15.11.1983 tarihinde kesinleştiği, davacının davalı idarece açılan memuriyet sınavına girebilmek için doldurduğu görev isteme formu

ile sınav müracaat formundaki muhakeme altına alınmış olup olmadığı yolundaki sorulara "yoktur" biçiminde cevap verdiği, sınavda başarılı sayılması üzerine, hakkında yapılacak soruşturmaların olumsuz olması veya gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu saptanması halinde bankanın bildirim üzerine herhangi bir hak talep etmeksizin görevden ayrılacağına ilişkin bir taahhütname imzalatılarak göreve başlatıldığı, ancak güvenlik soruşturması sonucunda sadece hırsızlık isnadıyla yargılandığı halde yasa dışı Dev-Sol örgütü üyesi olmak ve hırsızlık yapmak isnadıyla yargılanarak beraat ettiği rapor edilmesi ve bu durumu memuriyet sınavı öncesi doldurduğu formlarda gizlediğinin ortaya çıkması üzerine taahhütnamedeki koşula dayanılarak görevine son verildiği anlaşılmıştır.

T.C. Merkez Bankası Memurları Yönetmeliğinin 2. maddesinde Bankaya memur olarak alınacaklarda aranacak şartlar aynı başlık altında ayrıntılı olarak düzenlenmiş, yönetmeliğin 3. maddesinde ise bankada görev alacaklardan istenilecek belgelerin neler olduğu açıklanmış ve görev almaya istekli olanlara matbu bir görev isteme formu doldurtulacağı, bu form üzerinde bankaca yapılan incelemenin sonucu olumlu bulunduğu takdirde isteklilerin açılacak sınava alınacağı belirtilmiştir. Anılan madde uyarınca yapılacak başvurular üzerindeki inceleme ve değerlendirmenin memur olarak alınacaklarda aranılacak şartlar yönünden olması gerektiği kuşkusuzdur. Aksi halde yönetmeliğin açıkça düzenlediği bir konuda yönetmelikte yer almayan atama koşullarının idarece konabileceğini kabul etmek gerekir ki, böyle bir sonucu kamu görevlilerinin atanma usul ve esaslarının kanunla düzenlenmesini öngören Anayasa hükümleriyle bağdaştırmaya olanak yoktur.

Davacının görev istemi ve sınav giriş formunda yargılaması sonucunda beraat ettiği hususunu bildirmemiş olması yönetmeliğin 2. maddesinde sayılan koşullar yönünden atanmasına engel bir durum kabul

edilemeyeceği gibi, dava konusu işlemden 4 gün önce doldurulan gizli sicillerdeki isnatlar somut kanıtlara dayanmadığından ve güvenlik soruşturmasının sonuçlanmasından sonra güvenlik raporunun etkiyle doldurulduğu anlaşıldığından bu sicillerin de göreve son vermeyi gerektirecek nitelikte kabul edilmesi mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle Ankara 4. İdare Mahkemesinin 14.6.1988 günlü, 1988/742 sayılı kararının yukarıdaki gerekçeler de eklenerek onanmasına karar verildi. (5.D, 20.1.1990, E:1989/1336, K:1990/124)

Özet: Aylık kanaat kâğıtları ve sicili olumsuz düzenlenen davacının polislik mesleği ile ilişkisinin kesilmesinde mevzuata aykırılık yoktur.

Dava, aday polis memuru olan davacının meslekten ilişkisinin kesilmesine ilişkin işlemin iptali isteğiyle açılmıştır. İdare Mahkemesi kararıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesinde, adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla, adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları, tesbit edilenlerin sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkilerinin kesileceği hükmünün yer aldığı, Polis Mesleğine Giriş ve Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzüğün 14. maddesinde de stajyerlik devresinde acizleri ve yeteneksizlikleri üstlerince tesbit edilenlerle, sıhhi durumları itibariyle poliste istihdamları tıbbi kontrol sonucunda uygun görülmeyenlerin, amirlerinin gerekçeli teklifleri üzerine Bakanlıkça ilişkilerinin kesileceğinin belirtildiği, 23.6.1985 tarihinde aday polis memuru olarak göreve başlayan davacının, mesleki eğitimini tamamlamasından sonra Kahramanmaraş Emniyet Müdürlüğü emrine verildiği, bu görevde iken hal ve hareketlerinin polis mesleğiyle bağdaşmadığı ve sicil amirlerince hakkında olumsuz kanaat belirtildiğinden bahisle ilişkisinin kesildiği, ancak davacıya ait 12 adet aylık kanaat kâğıtları

sicil amirlerince genelde olumlu düzenlendiği gibi, 1986 yılı sicilinde yer alan olumsuzluklar ile davacının meslekle bağdaşmayan tutum ve davranışlarının saptanması yönünden herhangi bir belge veya bilginin de sunulmadığı, nitekim bir disiplin dışı davranışı nedeniyle Emniyet Genel Müdürlüğü Yüksek Disiplin Kurulunca davacının sicillerinin olumlu olduğu dikkate alınarak bir derece hafif disiplin cezası verildiğinin dosyanın incelenmesinden anlaşıldığı, bu durumda tesis edilen işlemde mevzuata uyarlık görülmediği gerekçeyle dava konusu işlem iptal edilmiştir.

Davalı idare, davacının adaylık süresi içinde her yönden denendiğini, bu dönem içindeki hal ve hareketleri memurlukla bağdaşmadığından objektif şekilde ve usulüne uygun olarak düzenlenen aylık kanaat kâğıtlarının ve 1986 yılı sicilinin olumsuz olması nedeniyle meslekle ilişkisinin kesildiğini, dava konusu işlemde mevzuata aykırılık bulunmadığını ileri sürmekte ve anılan kararın temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir.

Aday Polis Memurlarının adaylık dönemindeki hal ve hareketlerinde meslekle bağdaşmayacak durumları veya acizleri ve yeteneksizliklerinin saptanması halinde meslekle ilişkilerinin kesilmesi gerektiği 657 sayılı yasanın 56. ve Polis Mesleğine Giriş ve Poliste Terfi Esaslarının Gösterildiği Tüzüğü'nün 14. maddelerinde ifade edilmektedir.

Dosyadaki belge ve bilgilerin incelenmesinden; davacı aday polis memuruna ait 12 adet aylık kanaat kâğıtlarının hepsinde alkol alma itiyadı olduğunun belirtildiği, 1986 yılı sicilinin 53 not ortalaması ile "yetersiz-olumsuz" şeklinde düzenlendiği, ayrıca, 12-13 Ağustos 1986 tarihinde "gece olabilecek trafik kazalarına bakmakla görevli" olduğu halde iki sivil şahısla birlikte bir içkili lokantada alkol aldığından saptanması nedeniyle terfiinin "24 ay uzun süreli durdurulması" cezasıyla cezalandırıldığı anlaşılmaktadır.

Davacının disiplin cezası verilmesine neden olan eyleminin Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün 8/17. maddesi uyarınca meslekten çıkarma cezasını gerektirmesine karşın o tarihe kadarki sicilinin iyi olduğu göz önünde tutularak kendisine bir alt ceza uygulanmış ise de, gerek bu cezaya neden olan eyleminden gerek bu tarihten önceki ve sonraki aylarda değişik sicil amirlerince düzenlenen aylık kanaat kâğıtlarından davacının görevli bulunduğu zamanı da kapsayacak şekilde alkol alma alışkanlığı bulunduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Diğer yandan, aylık kanaat kâğıtları ve sicillerin düzenlenmesi sırasında yetkili sicil amirlerince yapılan değerlendirmelerin bir kısmı niteliğine göre gözleme ve kanaate dayandığından, değerlendirmelerin tamamının belgeye dayandırılması olanağı bulunmadığı gibi, belgeye dayandırılması olası kanaatler dışındakiler yönünden böyle bir zorunluluktan da bahsedilemez. Kaldı ki, davacı tarafından sicili ve aylık kanaat kâğıtlarının hukuka aykırı biçimde olumsuz düzenlendiği, dolayısıyla işlemin maksat ögesi yönünden hukuka aykırılığı konusunda bir iddia ileri sürülmemektedir.

Belirtilen nesnel koşullara göre, aylık kanaat kâğıtları ve 1986 yılına ait sicili olumsuz düzenlenen davacı polis memurunun meslekten ilişkisinin kesilmesine ilişkin işlemde; mevzuata aykırılık bulunmadığından bu yoldaki işlemin iptaline ilişkin mahkeme kararında isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davalı idarenin temyiz isteğinin kabulü ile İdare Mahkemesi kararının 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1/b fıkrası uyarınca bozulmasına, uyuşmazlık sadece hukuki noktalara ilişkin bulunduğu ve dosyadaki belge ve bilgiler karar verilmesi için yeterli olduğundan aynı maddenin 2. fıkrası uyarınca davanın reddine karar verildi. (5.D, 29.1.1990, E:1989/2814, K:1990/142)

Özet: Belediye memurlarının görevlerine son verilebilmesi için bu yoldaki belediye başkanlığı önerisinin belediye encümeni tarafından karara bağlanması zorunludur.

Dava, belediye tahakkuk memuru olan davacının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 56. maddesine göre görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesi kararıyla; davacının ikaz ve uyarılara rağmen kendisine çeki düzen vermediği, hal ve hareketleri ile sorumsuz ve amirlerine karşı saygısız davranışlarda bulunduğu, günlük iş yapma yeteneğini geliştirmede, bu nedenle olumlu sicil alamadığı gerekçesiyle adaylık şüresi içinde 657 sayılı Kanunun 56. maddesine göre görevine son verilmiş ise de; görevine son verilmesine esas alınan fiil ve hususların somut bilgi ve belgelerle kanıtlanmadığı, soyut iddialardan öteye gitmediğinin anlaşıldığı, her ne kadar davalı idare davacının görev yaptığı 21 aylık süre içinde Belediye Başkanından olumlu sicil alamadığını ileri sürmekte ise de; davacı hakkında doldurulan sicilindeki olumsuz kanaatlerin bilgi ve belgeye dayanmadığı, salt sicil amirinin soyut görüşlerinden ibaret olduğu, diğer taraftan davacının çalışmalarının olumlu bulunması nedeniyle adaylığının 9.9.1988 tarihinde kaldırılmasına rağmen bu işlemin geri alınmasını gerektirecek hukuken geçerli hiçbir nedenin bulunmadığının anlaşıldığı gerekçesiyle dava konusu işlem iptal edilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden belediye başkanı onayı ile tahakkuk ve tahsil memuru olarak atanan davacının, 9.9.1988 günlü Belediye Başkan Vekili onayı ile asaletinin tasdik edildiği, 14.9.1988 günlü Belediye Başkanı onayı ile görevine son verildiği anlaşılmıştır.

1580 sayılı Belediye Kanununun 96. maddesinin (B) bendinin 2. fıkrasında "... bilumum belediye memurları ilk içtimada belediye meclisince tasdik olunmak şartıyla belediye reisi tarafından intihap

ve tayin olunurlar" hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere bu maddede belediye memurlarının atanmalarında izlenecek yol gösterilmiş ve belediye başkanınca tayin edildikten sonra atanmanın belediye meclisince onaylanması koşulu getirilmiştir.

İdare hukukunun önemli ilkelerinden olan usulde paralellik ilkesi gereğince atamada uygulanan usulün göreve son verme sırasında uygulanması gerekmekte ise de; adı geçen Kanunun 83. maddesinin 10. bendinde; "Belediye memurlarının intihap, terfi, idareten tecziye veya taltifleri ve azil ve tekaüde sevkleri hakkında belediye riyasetinden vaki olacak tekliflerin tetkiki ve karara raprı" belediye encümenlerinin vazifeleri arasında sayılmaktadır. Bu hükümde yer alan "azil" hali belediye memurlarının görevlerine son verilmesini de kapsamakta olup, böylece bu memurların görevlerine son verilmesinde ayrı bir usul izlenmesi öngörülmüş bulunmaktadır. Başka bir anlatımla, belediye memurlarının görevlerine son verilmesinde Encümen kararı alınması yasal bir zorunluluk olmaktadır.

Öte yandan belediye memurlarının görevlerine son verilmesinde izlenecek usulün Kanunda açıkça gösterilmiş olması sebebiyle, göreve atanması yukarıda hükmü yazılı 96. maddenin (B) bendine uygun şekilde belediye meclisine sunulmamış ve tasdik olunmamış olsa bile bir belediye memurunun görevine son verilmesi durumunda bu konudaki belediye başkanlığı teklifinin encümen tarafından incelenerek karara bağlanması 83. maddenin 10. bendi hükmünün gereğidir.

Dava dosyasının incelenmesinden davacının atanması sırasında Belediye Meclisince alınmış herhangi bir karar olmadığı anlaşılmakta ise de; yukarıda açıklandığı üzere davacının görevine son verilmesi işleminin tesisi sırasında Encümenince karar alınmadığı anlaşıldığından dava konusu işlemde bu yönden de mevzuata uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle hukuk ve usule uygun olan İdare Mahkemesi kararının yukarıda belirtilen gerekçenin de eklenmesi suretiyle onanmasına karar verildi. (5.D, 14.5.1990, E:1990/62, K:1990/982)²⁰

Özet: Memuriyetle bağdaşmayan tutum ve davranışları saptanan ve bu eylemleri nedeniyle disiplin cezası verilen davacının, adaylık süresinin dolması beklenmeden görevine son verilmesinde mevzuata aykırılık yoktur.

Dava, davacının adaylık dönemi içinde görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesi kararıyla, 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanununun 9. maddesinde adaylık süresinin iki yıl olduğu, 657 sayılı Kanununun 56. maddesinde de "Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları tesbit edilenlerin" görevlerine son verileceğinin hükme bağlandığı, davacının görevinde olumsuz tutum ve davranışlarının bulunduğu ileri sürülmekte ise de; adaylık süresini tamamlamayan davacının adaylık sicilinin olumsuz olduğundan bahisle görevine son verilmesinde mevzuata uyarlık bulunmadığı, diğer taraftan 6 ay hapis cezasının 90.000 lira para cezasına çevrilmesi nedeniyle ve 647 sayılı Yasanın değişik 4. maddesindeki hükümden dolayı davacının 657 sayılı Yasanın 48/a-5. maddesindeki memuriyete alınma şartlarını da kaybetmediği, dolayısıyla bu eylemin görevine son verilmesini gerektirecek nitelikte görülmediği gerekçesiyle dava konusu işlem iptal edilmiştir.

Davalı idare, davacının adaylık dönemi içinde üç kez disiplin cezası aldığını, sarkıntılık suçundan adli yargı merciince 6 ay hapis cezası

²⁰ Danıştay Dergisi, sayı: 81

ile cezalandırıldığını, hakkında sicil amirlerince doldurulan sicil olumsuz olduğunu ileri sürmekte ve anılan kararın temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 54. maddesinde adaylık süresinin bir yıldan az iki yıldan çok olamayacağı hükme bağlanmış olup; aynı Kanunun 56. maddesinde de hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin adaylık süresi içinde görevlerine son verileceğine işaret edilmektedir. 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanununun 9. maddesinde adaylık süresi iki yıl olarak tespit edilmiştir. Çarşı ve Mahalle Bekçisi olan davacının bu göreve 30.12.1987 tarihinde atandığı ve adaylık dönemi içinde görev yerinden izinsiz ayrılmak suçundan "6 ay kısa süreli durdurma" cezası, telefonda sarkıntılık suçundan 12 ay uzun süreli durdurma cezası aldığı, aynı olay nedeniyle adli yargı merciince 6 ay hapis cezasına çarptırıldığı, adaylık dönemi içindeki sicilinin olumsuz olduğu ve bu hususlar göz önünde tutularak 9.10.1989 tarihinde görevine son verildiği belgelerin incelenmesinden anlaşılmıştır.

Mahkemece 772 sayılı Kanunun 9 ve 657 sayılı Kanunun 56. maddeleri uyarınca adaylık süresinin iki yıl olduğu bu süre dolmadan aday memurun görevine son verilemeyeceği gerekçesiyle işlem iptal edilmiş ise de; adaylık süresi içinde memuriyetle bağdaşmayan tutum ve davranışları bulunan ve bu eylemleri nedeniyle hakkında disiplin cezaları ve hapis cezası uygulanan, ayrıca sicili olumsuz düzenlenen davacının adaylık süresinin dolması beklenmeden görevine son verilmesinde mevzuata aykırılık bulunmadığından bu yolda tesis edilen işlemin iptaline ilişkin Mahkeme kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davalı idareden temyiz isteminin kabulüyle İdare Mahkemesi kararınının 2577 sayılı Kanunun 49. maddesinin 1.

fıkrasının (b) bendi uyarınca bozulmasına, yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınarak yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın aynı maddenin 3622 sayılı Yasanın 18. maddesiyle değişik 3. fıkrası uyarınca adı geçen Mahkemeye gönderilmesine karar verildi. (5.D, 17.10.1990, E:1990/1812, K:1990/3713)²¹

Özet: Aday memur olarak görevli iken memuriyetle ilişkisi kesilen davacı 3 yıllık süre dolmadan yeniden atanamaz. Bu konuda idare bağlı yetki içindedir.

Dava, Emniyet Müdürlüğü kadrosunda aday polis memuru olarak görevli iken 657 sayılı Yasanın 56. ve 57. maddeleri uyarınca memuriyetle ilişkisi kesilen davacının yeniden göreve atanmak için yaptığı 17.2.1988 tarihli başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesi kararıyla, davacı vekilinin dilekçede ileri sürmüştüğü hususlardan "müvekkilinin vurucu tim'de görevli olduğu için emniyet binasında yatıp kalktığı ve olay günü görevli dahi olmadığı, babasının ölüm haberine çok üzüldüğü için az alkollü vaziyette, ikamet ettiği emniyet binasına gelerek yattığı" yolundaki iddialar üzerinde özellikle durulduğu, çünkü davalı idarece davacının 20-21 Mayıs tarihinde 19.00-08.00 saatleri arasında nöbetçi olduğu halde, saat 04.30 sıralarında alkollü vaziyette emniyet binasına geldiğinin ileri sürüldüğü, bunun üzerine 1.2.1991 günlü ara kararı ile davalı idareden bu konuya açıklık getirmesinin, davacının olay günü nöbetçi (görevli) olduğuna dair belge ve bilgi ibrazının istenildiği, bu ara kararı üzerine davalı idarece Mahkemeye sunulan nöbet çizelgesinden davacının olay günü 19.00-08.00 saatleri nöbetçi olduğunun anlaşıldığı, bu durumda davacı vekilinin iddiasının astılsız

²¹ Danıştay Dergisi, sayı: 82-83

olduğu, bu nedenle davalı idarece davacının göreve iade isteminin reddine ilişkin tesis edilen işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

Davacı, kararın temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü İntihap Encümeninin Bakan onaylı 9.7.1987 günlü kararıyla, eğitim sonunda atandığı kadroda adaylık süresi içindeki hal ve hareketleri meslek disiplin ve terbiyesiyle bağdaşmadığı, ayrıca yetkili amirlerince düzenlenen sicil not defterleri ile sicil raporlarının olumsuz olduğu, Valiliğin teklif yazısı ile eklerinin incelenmesinden anlaşılmış olan davacının, Polis Mesleğine Giriş ve Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzüğü'nün 14., 657 sayılı Yasanın değişik 56. ve 57. maddeleri uyarınca meslekten ilişiğinin kesilmesine karar verildiği dosyanın incelenmesinden anlaşılmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 57. maddesinin 2. fıkrasında "Adaylık devresi içinde veya sonunda, 56'ncı ve bu madde hükümlerine göre ilişkileri kesilenler (sağlık nedenleri hariç) 3 yıl süre ile Devlet Memurluğuna alınmazlar." hükmüne yer verilmiştir.

Meslekten ilişiğinin kesilmesine ilişkin İntihap Encümeni kararının davacıya 13.8.1987 tarihinde tebliği edildiği ve davacının bu işleme karşı dava açmadığı tartışmasız olup, davacının yeniden göreve atanma istemiyle yaptığı 17.2.1988 günlü başvuru, yukarıda anılan yasa maddesinde belirtilen 3 yıllık süre dolmadan yapıldığından, davalı idarenin davacıyı yeniden göreve atamama konusunda bağlı yetki içinde olduğu ve bu nedenle tesis edilen işlemde yasaya aykırılık bulunmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, Ankara 5. İdare Mahkemesince verilen 26.3.1991 günlü, 1991/990 sayılı karar sonucu itibarıyla hukuka uygun bulunduğundan, davacının temyiz isteminin reddiyle anılan

kararın yukarıda belirtilen gerekçeyle onanmasına karar verildi. (5.D, 19.10.1992, E:1991/2764, K:1992/2655)

Özet: Stajyer öğretmen olarak görev yapan davacının adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumlarının tespiti halinde hakkında 657 sayılı yasanın 56. ve 57. maddelerine göre işlem yapılabilir.

Muş ili Malazgirt ilçesi Nurettinli Köyünde stajyer öğretmen olarak görev yapan davacının, 657 sayılı Yasanın 56. ve 57. maddeleri uyarınca görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Van İdare Mahkemesinin 28.12.1994 günlü, 1994/1063 sayılı kararıyla; 657 sayılı Yasanın 56. maddesinde adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin ilişkilerinin kesileceği, 57. maddesinde de, adaylardan en geç iki yıl içinde Devlet memuru olabilmeleri için olumlu sicil alamayanların sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkisinin kesileceği hükmünün yer aldığı, dava dosyasının incelenmesinden Muş ili Malazgirt ilçesi Nurettinli Köyünde öğretmenlik yapan davacının, aynı köyde ikamet eden Celal Çelik adlı şahısla ilişkiye girdiği, bu kişinin evinde kaldığı, okulda teneffüslerde beraber olduğu, bazen de sınıfa derslere beraber girdiği, bu nedenle adli yargıda yargılandığı ve ön ödeme yapması sonucu davanın ortadan kalktığı, bu olayın ortaya çıkması nedeniyle eşinden boşandığı, ayrıca Muş Ağır Ceza Mahkemesinin 1993/52 sayılı davada derdest bulunan "zina ve şartlı tehdit" suçundan yargılandığı ve davanın derdest olduğu, adaylık süresi içinde olumsuz sicil aldığı, memuriyetle bağdaşmayacak tutum ve davranışlarının tespiti nedeniyle görevine son verildiğinin anlaşıldığı, davacının görevinin

hassasiyeti ve aday memur olması nedeniyle göreve son verilmesinde hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

Davacı, mahkeme kararının eksik incelemeye dayalı olduğu, gerçek ve düzmece bilgi ve belgelerin esas alındığı, iftira atıldığı, Muş Ağır Ceza Mahkemesinde açılan davanın beraatla sonuçlandığını öne sürmekte ve İdare Mahkemesince verilen kararın temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir. İdare ve Vergi Mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulunması halinde mümkündür. Van İdare Mahkemesince verilen 28.12.1994 günlü, 1994/1063 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına, karar verildi. (12.D, 24.3.1997, E:1995/6387, K:1997/673)²²

Özet: İstisnai memuriyete atananlara, 657 sayılı yasanın aday memurlara ilişkin hükümleri uygulanamaz.

Dava; T.C. Başbakanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri kadrosunda görev yapan davacının görevine, 657 sayılı Yasanın 56. maddesine göre son verilmesine ilişkin 12.1.1994 günlü, 738 sayılı işlemin iptali, parasal kaybının tazmini istemiyle açılmıştır.

Ankara 2. İdare Mahkemesinin 27.1.1995 günlü, 1995/171 sayılı kararı ile, dava dosyasının içeriğinden davalı idarede 1.7.1992 tarihinde göreve başlayan davacının, çalışmalarından hiç bir fayda temin edilemediği gibi, bundan sonra da durumunda düzelme olmayacağı kanaatine varıldığı gerekçesiyle adaylık süresi içinde

---

²² Danıştay Dergisi, sayı: 94

görevine son verilmesine ilişkin 12.1.1994 günlü işlemin tesis edildiğinin anlaşıldığı, davacının 657 sayılı Yasanın 59. maddesinde öngörülen istisnai memur kapsamında bulunduğu taraflar arasında tartışmasız olduğu, bu tip atamalarda adaylıktan bahsedilemeyeceği, davacı hakkında 657 sayılı Yasanın sicil veya disiplin hükümleri yönünden işlem tesis edilmesi gerekmekte olduğu, ancak böyle bir işlemin de söz konusu olmadığı, kaldı ki, 657 sayılı Yasanın 56. maddesinde hangi hallerde adaylık süresi içinde göreve son verilebileceğinin tadadı olarak belirtildiği, dosyadaki mevcut belgelerden, davacının Türkiye'nin dünya pazarlarına açılması konusunda geniş araştırmalar yaparak rapor hazırladığı, Kuveytteki El Sabah Santralinin Türk firmalarına bırakılması ile üçüncü dünya ülkelerinde Türkiyenin müteahhitlik hizmetleri yönünden çeşitli hizmetlerde bulunduğu ve kültürel konulardaki çalışmaları nedeniyle teşekkür aldığı görüldüğü, çalışmaları belgeler ile saptanan davacının görevine, sübjektif olarak verimli çalışmadığı nedeniyle son verildiğinin anlaşıldığı gerekçesiyle, dava konusu işlem iptal edilmiştir.

Davalı idare, istisnai memurların da kamu görevi yaptıklarını, 657 sayılı Yasada belirtilen ödevler, sorumluluklar ve yasaklara ilişkin esaslara uymak zorunda olduklarını, 657 sayılı Yasada istisnai memuriyetleri yürütenlerin aday memur olmalarına mani hükmün yer almadığı, davacının çalışmalarından fayda temin edilemediğini ve formasyon itibariyle de verim alınmasının mümkün görülmediğini ileri sürmekte ve İdare Mahkemesi kararının temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir.

İdare ve Vergi Mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulun-

ması halinde mümkün olup davalı idarece ileri sürülen hususlar bunlardan hiçbirine uymamaktadır.

657 sayılı Yasanın 59. maddesinde; istisnai memurluklar belirlenerek bu görevlere, 657 sayılı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın tahsis edilmiş derece aylığı ile memur atanabileceği hükme bağlanmış, anılan yasanın "İstisnai Memurluklara Atananlara Bu Kanunun Uygulanacak Hükümleri" başlıklı 61. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında ise; "60'ncı madde gereğince istisnai memurluklara atananlar hakkında bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi dışında kalan hükümleri uygulanır.

Ancak istisnai bir memuriyet kadrosuna atananlar, atandıkları kadronun derece aylığının ilk kademesini kazanılmış hak olarak elde ettikleri tarihten itibaren, haklarında bu kanunun kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine dair hükümleri uygulanır." kuralı getirilmiştir.

Memuriyete atanmaya ilişkin hükümler 657 sayılı Yasanın IV Kısmı 1. bölümünde yer almış olup, aday memurluktan asli memurluğa atanmaya ilişkin düzenleme bu bölümünde bulunan 58. madde ile yapılmış ise de, istisnai memurluklara ilişkin müstakil düzenleme yapan 59. ve 61. madde hükümleri ile, bu görevlere atamanın "memur" statüsünde yapılacağı, 657 sayılı Yasanın atanmaya ilişkin hükümlerinin istisnai memuriyete atananlara uygulanamayacağına kurala bağlandığı dikkate alındığında, istisnai memurluklara aday memur statüsünde atama yapılamayacağı dolayısı ile de, aday memurlara ilişkin düzenleme yapan 657 sayılı Yasa hükümlerinin bu tür görevleri yürüten memurlara uygulanamayacağı anlaşılmaktadır.

Kaldı ki, 657 sayılı Yasanın 1897 sayılı yasa ile değişik 158. maddesi uyarınca aday memurların asaletlerinin tasdikine kadar kademe ilerlemesi yapması mümkün değil iken, 657 sayılı Yasanın 61. mad-

denin 2. fıkrasında istisnai memurlar için aksine düzenleme yapılmış olması, 657 sayılı Yasanın 1327 sayılı Yasa ile değişik 163. maddesinde de; bu Kanuna tabi olmayan kurumlardan istisnai memuriyetlere atanmaların bu Kanuna tabi kurumlarda bir göreve atanmaları halinde adaylık hükümlerinin bu gibilere uygulanamayacağına hükme bağlanması da bu görevleri yürütenlerin statülerinin farklı bir biçimde düzenlendiğini göstermektedir.

Ankara 2. İdare Mahkemesince verilen 27.1.1995 günlü, 1995/171 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz isteminin reddi ile anılan kararın yukarıda belirtilen gerekçenin de eklenmesi suretiyle onanmasına, karar verildi. (12.D, 16.2.1998, E:1995/8281, K:1998/348)

Özet: Memurların kadro görevleri dışında çalıştırılmalarında hukuksal uyarlık yoktur.

... İdare Mahkemesinin ... günlü, 1995/328 sayılı kararının dilekçede yazılı nedenlerle temyizen incelenerek bozulması isteminden ibaretir.

... İdare Mahkemesinin ... günlü, 1995/328 sayılı kararıyla; 657 sayılı Yasanın Yardımcı Hizmetler Sınıfının düzenlendiği 36. maddesinin VIII. bendi ile aynı Yasanın 76, 48, 50, 54 ve 55. maddelerinde yer alan düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; Devlet memurluğunda liyakatin asıl olduğu, memurluğa girişte hizmetin gerektirdiği nitelik ve şartların taşınması gerektiği; memurun, belli bir kültüre ve bilgiye sahip olması, belli bir eğitim ve hazırlama döneminden geçirilerek kamu hizmeti için bilgi ve beceri edinmesinin sağlanması; bu süre zarfında Devlet memuriyeti için aranılan niteliklere sahip olup olmadığı ve tutum ve davranışlarının memuriyetle bağdaşır bağdaşmadığı hususunda deneneceği ve başarılı olması

şartıyla adaylık dönemi sonunda Devlet memurluğuna asaleten atanacağı; başarısız olanlar ile tutum ve davranışlarının Devlet memurluğuyla bağdaşmadığı anlaşılmanın ise görevlerine son verileceğinin temel ilkeler olarak benimsendiği; ayrıca idarenin, memurlarının görev yerini değiştirme konusundaki takdir yetkisinin kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı olduğu; dava dosyasının incelenmesinden; davacının, ailesinin geçimini sağlayacak tek kişi olması gözetilerek 18.1.1985 günlü, ... sayılı Belediye Encümeni kararıyla sınava tabi tutulmaksızın geçici işçi olarak davalı idarede göreve başlatıldığı; dairede hizmetli olarak çalıştırıldığı ve görev itibarıyla başarılı görülerek yine sınavsız olarak Yardımcı Hizmetler Sınıfında hizmetli ünvanıyla ... günlü, ... sayılı Belediye Meclisi kararıyla atamasının yapıldığı; hizmetli kadrosuna atandıktan sonra bir süre daire içindeki hizmetlerde çalıştırıldığı ve denendiği; ancak, dedikoducu, itimada şayan olmayan, daire içi iş barışı ve düzenini bozucu tutum ve davranışlarının görülmesi üzerine 1988 yılında temizlik işleri, su ve kanalizasyon hizmetlerinde görevlendirildiği ve o tarihten bu yana fiilen bu görevde çalıştırıldığı anlaşıldığı; kamu hizmetinin ehil kişiler eliyle yürütülmesini temin amacıyla mevzuatta çok özel düzenlemeler getirilmiş olmasına karşın, bu hükümlere riayet edilmeksizin sınavsız olarak geçici işçiliğe atanan davacının, hiçbir hizmet içi eğitim ya da deneme süresinden geçirilmeden Devlet memurluğuna atandığı, ancak Devlet memurluğu ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarının görülmesi üzerine ve memuriyete atandığı tarihten bir yıl sonra (1988 yılında) daire dışında temizlik işleri su ve kanalizasyon hizmetlerinde görevlendirildiği; "bu görevi yürütmekte iken de bir kadınla ilişkiye girdiği, bir kadını da bu konuda telefonla taciz ettiği, bu hususun İlçe halkı tarafından da duyulduğu; bu ilişkilerin ve tacizlerin mesai saatleri içinde ve görevli iken yapıldığı, ilgilinin temizlik işleri yapan işçilerin denetimi ve gözetiminde görevlendirildiği" hususlarının duruşma sırasında davalı

idare temsilcisi tarafından beyan edildiği; işçi olarak göreve alınacaklarla memur olarak görev yapacak kimselerde kamu hizmeti açısından çok farklı niteliklerin bulunması gerektiği hususları birlikte değerlendirildiğinde, kamu yararı ve hizmet gerekleri gözetilerek tesis edildiği anlaşılan işlemde sebep ve maksat yönünden mevzuata aykırılık görülmediği; kaldı ki, davacının temizlik işleri, su ve kanalizasyon hizmetlerinde görevlendirilmesinin yeni olmayıp 1988 yılında gerçekleştirildiği ve adı geçenin müstafi sayılması yolundaki işleme karşı Sivas İdare Mahkemesinde açtığı davada verilen yürütmeyi durdurma kararı üzerine bu görevine başlatılmış olduğu gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

Davacı, davalı idarece ileri sürülen hususların somut bilgi ve belgelerle kanıtlanamadığını, herhangi bir uyumsuzluğunun söz konusu olmadığını; kaldı ki, idarenin savunmasında da belirtildiği üzere, uzun zamandır odacı kadrosunda görev yaptığını, bu yönden Mahkeme kararı gerekçesinin hatalı olduğunu; dava konusu işlemin, kazanılmış haklarının elinden alınmasına yol açtığını öne sürmekte ve İdare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Tesis Edilen Sınıflar" başlığını taşıyan 36. maddesinin VIII. bendinde "Yardımcı Hizmetler Sınıfı, kurumlarda her türlü yazı ve dosya dağıtmak ve toplamak, müracaat sahiplerini karşılamak ve yol göstermek; hizmet yerlerini temizleme, aydınlatma ve ısıtma işlerinde çalışmak veya basit iklim rasatlarını yapmak; ilaçlama yapmak veya yaptırmak veya tedavi kurumlarında hastaların ve hastanelerin temizliği ve basit bakımı ile ilgili hizmetleri yapmak veya kurumlarda, çarşı ve mahallelerde koruma ve muhafaza hizmetleri gibi ana hizmetlere yardımcı mahiyette olmak üzere ihdasına lüzum gördüğü yardımcı hizmetleri ifa ile görevli bulunanlardan 4. maddesinin (D) bendinde

tanımlananların dışında kalanları kapsar ..." hükmüne yer verilmiş; aynı Yasanın 4. maddesinin (D) bendinde, işçilerin; memur, sözleşmeli personel ve geçici personel dışında kalan kişiler olduğuna ve bunlar hakkında 657 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanamayacağına işaret edilmiştir.

Öte yandan, 657 sayılı Yasanın "Sınıflandırma" başlığını taşıyan II. Kısımının "Kadroların tespiti" başlıklı 33. maddesinde yer alan "Kadrosuz memur çalıştırılmaz."; "Kadro cetvelleri" başlığını taşıyan 35. maddesindeki "Her kurum için gerekli kadroların sınıfı, derecesi, ünvanı ve adedi gösterilir." ve 45. maddesinde yer alan "Hiçbir memur sınıfının dışında ve sınıfının içindeki derecesinin altında bir derecenin görevinde çalıştırılmaz." yolundaki hükümler birlikte değerlendirildiğinde, "memurun kendi kadro görevinde çalışmasının" temel ilke olarak kabul edildiğinde kuşkuya yer bulunmamaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununda aynı kurum içinde geçici görevlendirme konusu düzenlenmemiş olmakla birlikte, bir kamu kurumunun mevzuatla belirlenmiş olan görev alanı içinde yer alan "geçici" nitelikteki bir hizmeti; ya da, değişen ve gelişen sosyal, ekonomik ve kültürel koşulların sonucu olarak ortaya çıkan, henüz örgütsel altyapısı oluşturulmamış ve bir kadro ile ilgilendirilmemiş olan "yeni bir kamu hizmetini" yürütmek amacı ile, durumu uygun olan kamu görevlilerinin, "kadroları ile hukuki bağlarını sürdürmek ve belli bir süre ile sınırlı olmak üzere" atamaya yetkili amir tarafından geçici olarak görevlendirilmeleri olanaklıdır. Bu işlemin kurulmasında, yukarıda nitelendirilen kamu hizmetlerinin yürütülmesi amaç edinilmeli; kamu yararı ile bağdaşmayan, örneğin kamu görevlisini görevinden fiilen uzaklaştırmak veya onu cezalandırmak gibi hizmet gereklerine ters düşen bir sonuç amaçlanmamalıdır.

Olayda, ... günlü, ... sayılı Belediye Encümeni kararıyla sınava tabi tutulmaksızın geçici işçi olarak ... tarihinde davalı idarede göreve başlatılan ve ... günlü, ... sayılı Belediye Meclisi kararıyla Yardımcı Hizmetler Sınıfında hizmetli kadrosuna atanan davacının, Devlet memurluğu ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarda bulunduğu görülmesi üzerine 1988 yılında daire içi görevinden alınarak, temizlik işleri, su ve kanalizasyon hizmetlerinde (davalı idarenin savunma dilekçesinde de açıkça belirtildiği gibi) "fiilen işçi olarak" çalıştırıldığı dosyanın incelenmesinden anlaşılmakta ise de; davacının, yukarıda metinleri yazılı Yasa hükümleri karşısında, kapsamında bulunduğu Yardımcı Hizmetler Sınıfında yer almayan bir görevde çalıştırılmasına hukuken olanak bulunmadığı açık olduğu gibi; olayın niteliği dikkate alındığında, davalı idarece tesis edilen ve "davacının temizlik işlerinde çalıştırılmasını" öngören ... günlü, ... sayılı işlemde, yukarıda niteliği açıkça belirtilen geçici görevlendirme müessesesinin koşullarının da mevcut olmadığı görüldüğünden, davacının, Yardımcı Hizmetler Sınıfındaki kadrosuna döndürülmesi için yaptığı başvurunun reddi yolunda tesis edilen işlemde mevzuata ve hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Her ne kadar davalı idarece, davacının hizmetli (odacı) kadrosunda çalışmasında birtakım nedenlerden dolayı sakınca görüldüğü ve daire içi işlerden alınarak dışarı işlerine verilmesinin kamu yararının ve hizmetin gereği olduğu ileri sürülmekte ise de; haklı birtakım nedenlerle anılan kadroda çalıştırılmasının uygun görülmediği belirtilen davacının, idare tarafından, yine 657 sayılı Yasanın 36. maddesinin VIII. bendinde yer alan başka bir görevde değerlendirilebileceğinin hukuken mümkün olması karşısında, idarece dava konusu işlemin sebebi olarak gösterilen bu hususa itibar edilememiştir.

Belirtilen hukuki ve fiili durum karşısında, İdare Mahkemesince dava konusu işlemin iptaline hükmedilmesi gerekirken, davanın reddi yolunda hüküm kurulmasında hukuki isabet görülmemiştir. Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulüyle... İdare Mahkemesinin ... günlü, 1995/328 sayılı kararının 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1/b. fıkrası uyarınca bozulmasına, karar verildi. (5.D, 14.5.1998, E:1995/3956, K:1998/1460)

Özet: Adaylık süresi içinde olumsuz sicil almış olan davacı, bu sicilinin iptalini istemediğinden; görevine son verilmesine ilişkin işleme karşı açılan bu davada anılan sicil incelenemez.

Ankara Defterdarlığında sözleşmeli personel iken 1.11.1993 tarihinde aday hizmetli kadrosuna atanan ve 12.11.1993 tarihinde Hitit Vergi Dairesinde göreve başlayan davacı, asaletinin tasdikine esas alınan 1995 yılı sicilinin olumsuz olması nedeniyle 657 sayılı Yasanın 57. maddesi uyarınca memuriyetle ilişığının kesilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açmıştır.

Ankara 9. İdare Mahkemesinin 18.6.1997 günlü, 1997/794 sayılı kararıyla; 657 sayılı Yasanın 57. maddesinde "Adaylardan en geç iki yıl içinde Devlet memuru olabilmeleri için olumlu sicil alamayanların sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişikleri kesilir. İlişkileri kesilenler ilgili kurumlarca derhal Devlet Personel Başkanlığına bildirilir." hükmüne ve Devlet Memurları Sicil Yönetmeliğinin 21. maddesinde de, "Yetersiz olarak değerlendirilmiş bulunan memurlar, bu duruma sebep olan kusur ve noksanlıklarını gidermeleri için sicil raporlarının, bunların muhafazası ile görevli makamlara en son teslim tarihini takip eden bir ay içinde atamaya yetkili amirlerce gizli bir yazı ile uyarılırlar." hükmüne yer verildiği, dava dosyasının incelenmesinden; davacının davalı idareyle yaptığı 11.4.1991 günlü sözleşmeye istinaden 6.5.1991 tarihinden itibaren

hizmetli olarak göreve başladığı, 1.11.1993 günlü Olur ile de Yardımcı Hizmetler Sınıfında aday memurluğa atandığı, 8.3.1995 gün ve 5196 sayılı işlemle, muhtelif yerlere olan borçlarını ödemediğinden, maaşına haciz konması nedeniyle uyarma cezası ile tecziye edildiği, bunun sonucunda asaletinin tasdikine esas olan sicil raporunun olumsuz düzenlendiği, ancak bu sicilin davacıya tebliğ edilmediği, dolayısıyla davacının itiraz ya da dava hakkını kullanmadığı, 14.8.1995 tarihinde davacının görevine son verildiği, dolayısıyla bu işlemin hukuka uygun görülmediği gerekçesiyle dava konusu işlem iptal edilmiştir.

Davalı idare, aday memurlar hakkında yapılacak olan işlemlerin 657 sayılı Yasanın 54-58 maddeleri ve Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yürütüldüğünü, davacı hakkında tesis edilen işlemin de bu hükümlere uygun olduğunu ileri sürerek idare mahkemesi kararının temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 57. maddesinde; "Adaylardan en geç iki yıl içinde Devlet memuru olabilmeleri için olumlu sicil alamayanların sicil amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir. İlişkileri kesilenler ilgili kurumlarca derhal Devlet personel Başkanlığına bildirilir." hükmüne yer verilmiş, yine aynı Kanunun 117. maddesinde, Devlet memurlarının yetersizlikleri halinde sicil raporlarında yazılı bulunan kusur ve eksikliklerinin, uyarılmaları bakımından gizli bir yazı ile atamaya yetkili sicil amirleri tarafından kendilerine bildirileceği belirtilmiştir.

Olayda; davacının, Ankara Defterdarlığında sözleşmeli personel olarak çalışmakta iken 1.11.1993 tarihinde Yardımcı Hizmetler kadrosuna geçirildiği ve 12.11.1993 tarihinde Hitit Vergi Dairesinde aday hizmetli olarak göreve başladığı, bu dönemde muhtelif yerlere

borçlandığı ve borçlarını ödemediği için hakkında icrai işlemlere başvurulduğu gerekçesiyle 8.3.1995 tarihinde uyarma cezası ile tecziye edildiği, adaylık süresi içinde 1994 yılı sicilinin iyi olarak düzenlendiği ancak asaletinin tasdikine esas alınan 1995 yılı sicilinin olumsuz olduğu ve bu nedenle de 657 sayılı Yasanın 57. maddesi uyarınca 10.11.1995 günlü olurla memuriyetle ilişkisinin kesildiği, bakılan davanın bu işlemin iptali istemiyle açıldığı dosyanın incelenmesinden anlaşılmıştır.

Her ne kadar İdare Mahkemesinin 5.11.1996 günlü ara kararıyla, 1995 yılına ait olumsuz sicil davacıya tebliğ edilip edilmediği, tebliğ edildi ise bu sicile karşı dava açılıp açılmadığı taraflardan sorulmuş ve verilen cevaplardan da, söz konusu olumsuz sicil davacıya tebliğ edilmediği ve bunun iptali istemiyle dava açılmadığı anlaşılmakta ise de, davacının, 657 sayılı Yasanın 57. maddesi uyarınca memuriyetle ilişkisinin kesildiğine ilişkin işlemi öğrendiği tarihte, asaletinin tasdikine esas olan sicil olumsuz düzenlendiğini de öğreneceği açık olduğundan ve davacının bakılan davaya ait dilekçesinde olumsuz sicil iptalini istemediği görüldüğünden, bu davada söz konusu olumsuz sicil incelenmesi mümkün olmamıştır.

Bu durumda, davacının asaletinin tasdikine esas olan 1995 yılı sicili olumsuz düzenlendiğinden ve dava açılmamak suretiyle bu olumsuz sicil kesinleştiği anlaşıldığından, adaylık dönemi içinde asaletinin tasdikine esas alınan sicilinin olumsuz düzenlenmesi nedeniyle davacının, 657 sayılı Yasanın 57. maddesi uyarınca memuriyetle ilişkisinin kesilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin kabulüyle, Ankara 9. İdare Mahkemesince verilen 18.6.1997 günlü, 1997/794 sayılı kararın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1/b fıkrası uyarınca bozulmasına, aynı maddenin 3622 sayılı Yasa ile değişik 3. fıkrası gereğince ve yukarıda belirtilen hususlar

gözetilerek yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine karar verildi. (12.D, 17.6.1998, E:1997/3233, K:1998/1910)

Özet: Aday memurların yetiştirilmesine ilişkin genel yönetmeliğin 18. ve 19. maddelerinde öngörülen kurallara aykırı olarak gerçekleştirilen temel eğitim programı veya hazırlayıcı eğitim programı sonunda yapılan sınavlarda başarısız sayılan ilgilinin görevine son verilemez.

... Büyükşehir Belediyesinde aday zabıta memuru olarak görev yapan davacının, Hazırlayıcı Eğitim sonunda yapılan sınavda başarılı olmadığından bahisle 657 sayılı Yasanın 56. maddesi uyarınca görevine son verilmesine ilişkin işlemin iptali ve görevine son verildiği tarihten başlayarak yeniden göreve başlatılacağı tarihe kadar geçen süredeki özlük hakları ile fazla mesai ücreti de dahil, tüm parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine hükmedilmesi istemiyle dava açılmıştır.

Ankara 4. İdare Mahkemesinin 10.5.1996 günlü, 1996/602 sayılı kararıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 55. maddesinde; "Aday olarak atanan memurların önce bütün memurların ortak vasıfları ile ilgili temel eğitime, bilahare sınıfları ile ilgili hazırlayıcı eğitime ve staja tabi tutulmaları ve Devlet memuru olarak atanabilmeleri için başarılı olmaları şarttır. Temel Eğitim ile Hazırlayıcı Eğitim aynı kurumda yapılır. Eğitim süreleri, programları, değerlendirme esasları ve hangi kurumların sorumluluğunda yapılacağı ve diğer hususlar Başbakanlıkça hazırlanacak bir Yönetmelikle düzenlenir." hükmü ile aynı Yasanın 56. maddesinde de; "Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tesbit edilenlerin sicil amirlerinin teklifi ve atamaya

yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir. İlişkileri kesilenler ilgili kurumlarca derhal Devlet Personel Başkanlığına bildirilir." hükmünün yer aldığı, anılan yasanın 55. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunca çıkarılan Aday Memurların Yetiştirilmesine İlişkin Genel Yönetmeliğin 18. maddesinde; "Temel Eğitimle ilgili programların ve sınav sorularının hazırlanması maksadıyla Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığında bir Temel Eğitim Kurulu kurulur..." kuralının öngörüldüğü, aynı Yönetmeliğin 19. maddesinde de, temel eğitim programlarını hazırlama ve hazırlatmanın, programlara paralel olarak Temel Eğitim sonunda yapılacak sınavlara ait soruları hazırlama ve soruları puanlamanın, bu program ve sınav sorularını dağıtımına hazır bulundurmak için gerekli önlemleri almanın, eğitim ve sınavların nerede nasıl yapılacağına karar vermenin, öğretim ve eğitim elemanlarının seçimi ve sınav komisyonlarının teşekkül tarzını tespit etmenin Temel Eğitim Kurulunun görevleri arasında olduğunun belirtildiği, dosyanın incelenmesinden; ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı birimlerinde çalışan aday memurların eğitim programlarının başlatılmasına esas olmak üzere sözü edilen Yönetmeliğin 7. ve 9. maddeleri gereğince hazırlanan eğitim programı ve sınav soruları materyallerinin Devlet Personel Başkanlığından istenilmesi sonucunda, adı geçen Başkanlıkça, Genel Yönetmelik uyarınca Temel Eğitim Ders Notlarının hazırlanması çalışmalarının henüz sonuçlanmadığı belirtilerek istenilen eğitim programları ile ilgili ders notları ve sınav sorularının gönderilmesinin mümkün olmadığı, belediyece yürütülecek olan adaylık eğitimleri ile ilgili ders notları ve sınav sorularının imkanları dahilinde hazırlanarak uygulama yapılabileceğinin bildirilmesi üzerine, Temel ve Hazırlayıcı Eğitim Programlarının ... Büyükşehir Belediye Başkanlığınca yerine getirildiği ve eğitim programları sonucunda yapılan sınavlarda başarısız olan ilgililerin görevlerine son verildiğinin anlaşıldığı, söz konusu Yönetmeliğin 18. maddesi uyarınca Devlet Personel Başkanlığında kurulacak Temel Eğitim

Kurulunun görevleri arasında, Eğitim programlarını ve bu programlara paralel olarak temel eğitim sonunda yapılacak sınavlara ait soruları hazırlamak ve puanlamak hususlarına yer verildiği, temel eğitimle ilgili görevlerin yerine getirilmesi yetkisinin "Temel Eğitim Kuruluna" ait olduğu, dolayısıyla 1983 yılında yürürlüğe konulan ve yürütülmesi Bakanlar Kuruluna ait olan Genel Yönetmeliğin, Devlet Personel Başkanlığına tanındığı yetkilerin bu kurum dışında bir başka kuruma kullanılmasının mümkün olmadığı, diğer bir anlatımla, aday memurların temel eğitimleri ile ilgili olarak Devlet Personel Başkanlığınca yerine getirilmesi zorunlu hususların, yetki devrinde bulunmak suretiyle ilgili kamu kuruluşlarına bırakılmasının sözü edilen Yönetmelik ve genel hukuk ilkeleriyle bağdaşmayacağı, öte yandan, temel eğitim, hazırlayıcı eğitim ve staj dönemlerinden oluşan adaylık dönemi içinde tüm programların belirtilen kurallara uygun yürütülmemesinin sorumluluğunun aday memurlara yükletilemeyeceği, nitekim kurallara uygun yapılmayan Temel Eğitim programından sonra Hazırlayıcı Eğitim programına alınan aday memurların başarı oranının çok düşük kalması karşısında öngörülen eğitim programlarının yeterince sağlıklı ve amacına uygun olarak gerçekleştirildiğinden söz edilemeyeceği, bu durumda, Yönetmelikte öngörülen kurallara aykırı gerçekleştirilen Temel Eğitim programı veya Hazırlayıcı Eğitim programı sonunda yapılan sınavlarda başarısız sayılarak adaylık süresi içinde görevlerine son verilmesine ilişkin işlemde hukuka ve mevzuata uyarlık görülmediği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline; hukuka aykırılığı saptanan idari işlem nedeniyle, uğranılan zararın, işlemi tesis eden idare tarafından tazmin edilmesi Anayasanın 125. ve 2577 sayılı Yasanın 28. maddesinden kaynaklanan bir zorunluluk olduğu gerekçesiyle, davacının görevine son verildiği tarihten yeniden eski göreve başlatılacağı tarihe kadar geçen sürede yoksun kaldığı fazla mesai ücreti de dahil tüm parasal haklarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle

birlikte idarece davacıya ödenmesine, özlük haklarına ilişkin istemin ise, davacının henüz adaylık süresini tamamlamamış olması ve memuriyet statüsüne girip girmeyeceğinin kesin olmaması karşısında asli memurluğa atanmasından önce derece ve kademe gibi özlük haklarının bu aşamada verilme olanağının bulunmadığı gerekçesiyle reddine karar verilmiştir.

İdare ve Vergi Mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulunması halinde mümkündür. Ankara 4. İdare Mahkemesince verilen 10.5.1996 günlü, 1996/602 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına, karar verildi. (12.D, 27.10.1998, E:1996/1891, K:1998/2571)²³

Özet: Davacının, mezun olmadığı halde başvuru dilekçesinde ziraat mühendisi olduğunu belirterek ve mülakat tutanağını da ziraat mühendisi olarak imzalayarak davalı idareyi gerçeğe aykırı beyanı ile yanıltması sonucunda ataması yapılmış olduğundan görevine son verilmesine ilişkin işlem, ilk defa devlet kamu hizmeti ve görevlerine devlet memuru olarak atanacaklar için mecburi yeterlik ve yarışma sınavları genel yönetmeliğinin 20. maddesine uygundur.

Aday memur olarak görev yapan davacının, görevine son verilmesine ilişkin Belediye Başkanlığı işleminin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Adana 2. İdare Mahkemesinin 7.3.1996 günlü, 1996/88 sayılı kararıyla; dava dosyasının incelenmesinden, davacının tarihsiz dilekçe ile Ziraat Fakültesi Ziraat Mühendisliği bölümü mezunu olduğundan bahisle ziraat mühendisi olarak çalışma isteğiyle davalı

---

²³ Danıştay Dergisi, sayı: 99

idareye başvurduğu, 20.12.1993 tarihinde yapılan mülakat sonucu düzenlenen tutanağı ziraat mühendisi sıfatı ile imzaladığı, sınavın yapıldığı tarihte davacının ziraat mühendisi olmayıp öğrenciliğinin devam ettiğinin ve okuldan 23.9.1994 tarihinde mezun olduğunun anlaşılması üzerine İlk Defa Devlet Kamu Hizmeti ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburi Yeterlik ve Yarışma İmtihanları Genel Yönetmeliğinin 20. maddesi gereğince davalı Belediye Başkanlığı işlemi ile davacının görevine son verildiği, davalı vekilince dosyaya sunulan ... gün ve ... sayılı Belediye Encümen Kararı ile aynı nedene dayalı olarak davacının görevine son verilmesine karar verilerek işlemin yetki yönünden sakatlığının sonradan giderildiğinin anlaşıldığı, İlk Defa Kamu Hizmeti ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburi Yeterlik ve Yarışma İmtihanları Genel Yönetmeliğinin 20. maddesinde, sınava giriş belgesi verilmesi suretiyle sınava alınan ve yapılan sınavlar sonucunda kazananlardan iş talep formunda gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilenlerin sınavları geçersiz sayılarak atamalarının yapılamayacağı, atamaları yapılmış olsa dahi iptal edileceği, bunların hiçbir hak talebinde bulunamayacakları, ayrıca gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilenler hakkında Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanmak üzere ilgili kurumca o yer Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulacağına belirtildiği, davacının başvuru dilekçesinde ziraat mühendisi olduğunu belirterek ve mülakat tutanağını da ziraat mühendisi sıfatıyla imzalayarak davalı idareyi gerçeğe aykırı beyanı ile yanılttığı açık olduğundan görevine son verilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı, davacı vekilinin dava açma süresi içinde idari işlemin geri alınmadığı yolundaki iddiasının işlemin yönetmelik hükmü gereği tesis edilmesi ve davacının yanlış beyanı ile idareyi yanıltması nedeniyle yerinde görülmediği, öte yandan, davacının atamasının ziraat teknisyenliği kadrosuna yapıldığı, bu nedenle yok hükmünde bir işlem olmadığı

iddiasının da işlem dosyasında bulunan 30.12.1993 gün ve 372/14 sayılı yazıda davacının ziraat mühendisi olarak görev yapmasının uygun bulunduğu bildirildiğinden yerinde bulunmadığı gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

Davacı, görevine son verilmesine ilişkin işlemin, idari işlemin kaldırılması niteliğinde olduğunu, yok hükmünde olan veya ilgilinin hifesi ife elde edilen işlemler hariç olmak üzere İdari işlemlerin kural olarak geri alınamayacağı ve kaldırılamayacağını, aksi halde kazanılmış hakkın ihlal edileceğini, sınav anında ziraat mühendisi olmadığını 10.1.1994 tarihli öğrenci belgesini komisyona sunmakla beyan ettiğini, idarenin kendi hatasından kaynaklanan işlemini ancak dava açma süresi içinde kaldırabileceğini, atandığı teknisyenlik kadrosunun niteliklerini taşıdığını öne sürmekte ve İdare Mahkemesi kararının temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir.

İdare ve Vergi Mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulunması halinde mümkündür. Adana 2. İdare Mahkemesince verilen 7.3.1996 günlü, 1996/88 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına, karar verildi. (12.D, 8.2.1999, E:1996/2875, K:1999/186)

Özet: İlk defa veya yeniden kamu hizmetlerine atamalarla ilgili her zaman idareye başvurarak atama isteğinde bulunulabileceğinden, bu tür başvuruların 2577 sayılı yasanın 11. maddesi kapsamında değerlendirilmesinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Dava, ... Büyükşehir Belediye Başkanlığında aday memur olarak görev yapmakta iken, 4.4.1994 günlü ve 44 sayılı Başkanlık istemiyle görevine son verilen davacının, görevine iade istemiyle yapmış

olduğu başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ve açırta kaldığı süreye ait parasal ve özlük haklarının faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

... İdare Mahkemesinin ... günlü, ... sayılı kararıyla; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 11. maddesinde de, ilgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılmasının üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan idari dava açma süresi içinde istenebileceği, bu başvurmanın işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durduracağı, altmış gün içinde bir cevap verilmezse isteğin reddedilmiş sayılacağı, isteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresinin yeniden işlemeye başlayacağı ve başvurma tarihine kadar geçmiş sürenin de hesaba katılacağına hükme bağlandığı, dava dosyasının incelenmesinden, davalı belediyede aday memur olarak görevli iken 4.4.1994 gün ve 44 sayılı işlemle memuriyet görevine son verilen davacının, emsal durumda bulunanlarca açılan davaların lehe sonuçlanması üzerine yeniden göreve iade istemiyle idareye başvurduğunun ve bu başvurunun reddi üzerine görülen davanın açıldığının anlaşıldığı, olayda davacının görevine son verilmesine ilişkin olarak tesis edilen işleme karşı ilk kez 18.7.1995 tarihinde mahkemelerine açtığı davanın süre yönünden reddedildiğinin, benzer istemle 10.6.1997 tarihinde açtığı bir diğer davanın incelenmeksizin reddolunduğunun, bu kararların temyiz edilmeksizin kesinleştiğinin arşiv araştırması sonucunda anlaşıldığı, bu durumda davacının anılan işlem ile doğan hukuki durumu değiştirmek üzere 2577 sayılı Yasa'nın sözü edilen 11. maddesi kapsamında idareye yaptığı müracaatın reddi üzerine açtığı bu davada, idareye başvuru süresinin uzun bir süre önce sona erdiği, 5.12.1997 tarihinde bu yönde yapmış olduğu başvurunun ve talebinin reddinin ise idari dava açma süresini kesen ya da yeniden işletmeye başlayan bir fonksiyonunun olmadığı gerekçesiyle dava

2577 sayılı Yasa'nın 15. maddesinin 1/b fıkrası uyarınca süre aşımı yönünden reddedilmiştir.

Davacı, göreve iade istemiyle yaptığı başvuruya karşılık idarenin olumsuz yanıt vermesi ile yeni bir yönetsel işlem doğduğunu, bu işlemin iptali için açtığı davanın süresinde olduğunu öne sürmekte ve İdare Mahkemesi kararının temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 10. maddesinde; "İlgililer haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler.

2-Altmış gün içinde cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler. Altmış günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren altı ayı geçemez. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili makamlarca cevap verilirse cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açabilirler," hükmü yer almıştır.

Dosyanın incelenmesinden; 4.4.1994 gün ve 44 sayılı işlem ile görevine son verilen davacının 5.12.1997 tarihinde eski görevine iadesi için idareye başvurduğu, bu başvurunun 7.1.1998 tarihinde reddi üzerine, 12.2.1998 tarihinde göreve iadesi yolundaki isteğinin reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açtığı anlaşılmıştır.

İlk defa veya yeniden kamu hizmetlerine atamalarda ilgililerin her zaman idareye başvuracakları tabii olduğundan ve davacının yukarıda sözü edilen madde hükmü uyarınca göreve iade istemiyle

yaptığı başvurunun reddi üzerine açtığı dava süresinde olduğundan İdare Mahkemesince; davacının başvurusunun 11. madde kapsamında değerlendirilerek başvuru süresinin uzun bir süre önce sona erdiğinden bahisle, davanın süre aşımı yönünden reddine ilişkin kararında yasal isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulüyle, ... İdare Mahkemesince verilen ... günlü, ... sayılı kararın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1/b fıkrası uyarınca bozulmasına, aynı maddenin 3622 sayılı Yasa ile değişik 3. fıkrası gereğince ve yukarıda belirtilen hususlar gözetilerek yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine 7.10.1999 tarihinde oybirliği ile karar verildi. (12.D, 7.10.1999, E:1998/2516, K:1999/1757)

Özet: Aday memur olarak görev yapan davacının müfettiş raporuna dayalı olarak başvuru formu kendisi tarafından doldurulmadığı ve sınav kâğıdında tahrifat yapılarak doğru cevap sayısının değiştirilerek yükseltildiği gerekçesiyle görevine son verilmesine ilişkin işlemde (kesin bir saptama bulunmaması ve sınav kâğıdında iddia edilen tahrifatın olup olmadığı veya kimler tarafından yapıldığının kanıtlanamaması karşısında) hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Ankara Büyükşehir Belediyesinde aday memur olarak görev yapan davacının atama onayının iptal edilerek görevine son verilmesine ilişkin 17.9.1996 günlü, 3688 sayılı Encümen kararının iptali istemiyle açtığı davada, ...İdare Mahkemesince verilen ... günlü, ... sayılı davanın reddine ilişkin karar, temyiz incelemesi sonucunda, Danıştay Onikinci Dairesinin 30.10.1997 günlü, E:1997/1789, K:1997/2495 sayılı kararı ile bozulmuş ise de; ... İdare Mahkemesi bozma kararına uymayarak davanın reddine ilişkin ilk kararında ısrar etmiştir.

Davacı bu kez, ... İdare Mahkemesinin ... günlü, ... sayılı ısrar kararını temyiz etmekte ve bozulmasını istemektedir.

... İdare Mahkemesince; davacının aday memur olarak görev yapmakta iken girmiş olduğu memuriyet sınavının idarece iptali üzerine görevine son verildikten sonra açılan dava sonucunda bu işlemin idare mahkemesince, kişilerin hukuki durumlarının tek tek incelenmesi gerektiği gerekçesiyle iptali üzerine yeniden göreve başlatıldığı, yapılan inceleme sonucu düzenlenen müfettiş raporuyla iş talep formunda eksiklikler bulunduğu, sınav kâğıdında silinti ve değişiklikler görüldüğü, farklı karakterli işaretlemeler bulunduğu, doğru cevap sayısı ve puan artırımı yapıldığı saptanarak davacıya sınavda başarılı olmadığı halde sınavın kazandırıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemin tesis edildiği, Mahkemelerinin 5.3.1997 günlü ara kararıyla getirilen sınav kâğıdının aslının incelenmesinden, birinci sayfada doğru sayısı olarak yazılan 2 silinip üzerine 5, ikinci sayfada 3'ün üzerine 9, üçüncü sayfada 3'ün üzerine 8 doğru, dördüncü sayfada (0) yazıldığı, silinen doğru sayılarının toplamı 8 rakamının birinci sayfaya toplam doğru sayısı olarak yazılmasına rağmen bunun da silinerek üzerine 22 yazıldığı, davacı 8 doğruya karşılık 27 puan alarak sınavı kazanmadığı halde, yanlışlar silinip hatta silinmeden kâğıt üzerinde açıkça görülen değişik karakterli işaretlemelerle doğrudan işaretlenerek doğru sayısı ve puan artırılmak suretiyle 22 doğruya karşılık 73 puan verilerek yazılı sınavın kazandırıldığı, bu durumda Sınav Yönetmeliği hükümlerine aykırı olarak gizlilik ilkesi ihlal edilmek suretiyle adı geçen sınav kâğıdı üzerinde yapılan tahrifatlar sonucu başarılı kılındığı görülmekte olup, açıkça hukuka aykırı olan ve hile ile tesis edildiği anlaşılan idari işlemlerin ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurmayacağı, bu işlemlerin idarelerce herhangi bir süre ile sınırlı olmaksızın her zaman geri alınabileceği yolundaki Danıştay İçtihatları ile de kabul edilmiş idare hukuku ilkesi karşısında davacının sınavda başarılı sayılması işlemi ağır sakatlıkla

malul olduğundan davalı idarece 657 sayılı Kanununun 98. maddesinin (b) fıkrası uyarınca görevine son verilmesine ilişkin işlemde hukuka ve mevzuata ayırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine ilişkin kararda ısrar edilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 50. maddesinde devlet kamu hizmet ve görevlerine Devlet Memuru olarak atanacakların açılacak Devlet memurluğu sınavlarına girmeleri ve sınavı kazanmalarının şart olduğu hükme bağlanmış, aynı yasanın 98/b maddesinde ise Devlet Memurlarının memurluğa alınma şartlarından herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması ve memurlukları sırasında bu şartlardan herhangi birini kaybetmesi hallerinde memurluğun sona ereceği belirtilmiştir.

İlk Defa Devlet Kamu Hizmeti ve Görevleri ve Devlet Memuru Olarak Atanacaklar için Mecburi Yeterlik ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliğinin 2/b ve 25. maddeleri uyarınca çıkarılan II Özel İdareleri, Belediyeler ve II Özel İdareleri ve Belediyelerin Kurdukları Birlikler ile Bunlara Bağlı Döner Sermayeli Müessese ve İşletmelerde İlk Defa Memuriyete Atanacaklara Ait Sınav Yönetmeliğinin 12. maddesinde; "iş talep formları müracaat süresinin bitiminden itibaren 15 gün içinde personel işleriyle görevli birimce, sınava girebilmeleri için gerekli şartların mevcut olup olmadığı açısından incelenir, şartları taşıyanlara fotoğraflı giriş belgesi verilir, iş talep formundaki soruların bir veya birkaçını cevapsız bırakanlar ile şartları taşımadığı tespit edilenlere durumları bildirilir ve bunlara sınav giriş belgesi verilmez." 20. maddesinde; "sınava giriş belgeleri verilmek suretiyle sınava alınan ve yapılan sınavlar sonunda kazananlardan iş talep formunda gerçeğe aykırı beyanı tespit edilenlerin sınavları geçersiz sayılarak atamaları yapılmaz, ataması yapılmış olan da iptal edilir. Bunlar hiçbir hak talebinde bulunamazlar." 4/c maddesinde, "sınavlarda

gizlilik esastır." 16. maddesinde; "sınavlarda köşesi kapanabilir ve mühürlenmiş özel kağıtların kullanılması mecburidir" hükümleri yer almıştır.

Temyiz dosyasının incelenmesinden; Danıştay Onikinci Dairesinin 30.10.1997 günlü, E:1997/1789, K:1997/2495 sayılı kararında da açıklandığı üzere; Ankara Büyükşehir Belediyesinde aday memur olarak görev yapan davacının, 13.2.1995 tarihli müfettiş raporuna dayanılarak 17.9.1996 günlü, 3688 sayılı Ankara Büyükşehir Belediye Encümeni kararı ile 657 sayılı Kanununun 48., 50 ve 98/b maddeleri uyarınca atama onayı başvuru formunun kendisi tarafından doldurulmadığı ve sınav kağıdında tahrifat yapılarak, doğru cevap sayısının değiştirilip yükseltildiği gerekçesiyle iptal edilmiş ve görevine son verilmiş ise de, iş talep formunun davacı tarafından doldurulmadığı yolunda kesin bir saptamanın bulunmaması ve sınav kağıdında iddia edilen tahrifatın var olup olmadığının veya kimler tarafından yapıldığının kanıtlanamaması karşısında, dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığından, mahkemece davanın reddedilmesinde yasal isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulü ile ... İdare Mahkemesinin ... günlü, ... sayılı ısrar kararının Danıştay Onikinci Dairesinin bozma kararı doğrultusunda BOZULMASINA ve dosyanın ... İdare Mahkemesine gönderilmesine 15.10.1999 günü oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Devlet Memurluğuna Alınma Şartları başlıklı III kısım 2. bölümde yer alan 50. maddesinde "Devlet kamu hizmet ve görevlerine Devlet memuru olarak atanacakların açılacak Devlet memurluğu sınavlarına girmeleri ve sınavı kazanmaları şarttır." hükmüne yer verilmiş ve 98. maddenin (b) bendinde "memurluğa alınma şartlarından herhangi

birini taşımadığının sonradan anlaşılması ...." halinde memurluğun sona ereceği hükme bağlanmıştır.

Bu hükümler karşısında, idare, sınava girmemiş veya sınavı kazanmamış kişileri saptadığı zaman görevlerine son vermede bağlı yetki içindedir.

İncelenecek olan husus yasada yazılı şartın, ilgilinin olayında gerçekleşip gerçekleşmediğidir.

Dosyanın incelenmesinden, davacının sınava girdiği, 8 doğru yanıt karşılığı 27 puanla başarısız olduğu, sonradan kâğıtta yapılan tahrifatla 8 doğrunun 22 doğruya yükseltildiği ve 73 puanla başarılı sayılarak atandığı ve henüz aday memur statüsünde iken göreve son verme işleminin tesis edildiği anlaşılmaktadır.

Dosyada bulunan sınav kâğıdında açıkça görüldüğü üzere, kâğıtta tahrifat olup 8 doğru, 22 doğruya yükseltilmiştir. Bu hale göre, tahrifat ne suretle gerçekleşmiş olursa olsun, sınav kâğıdı ilk şekli ile 8 doğrulu olup, davacı, sınavı kazanmamış bir kişi durumundadır ve korunabilecek bir hakkı yoktur.

İdarenin yasadan kaynaklanan yetkiyle tesis ettiği işlemde ve davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabetsizlik bulunmadığından ısrar kararının onanması gerekeceği düşüncesiyle çoğunluk kararına karşıyız. (İDDK, 15.10.1999, E:1998/419, K:1999/ 887)

Özet: Memnu hakları mahkeme kararıyla iade edilen, öğretmen olarak görev yapan ve kamu hizmetlerinden yararlanma ehliyetine sahip olan davacının, devlet memurluğuna girmesine engel bir durumu bulunmamaktadır.

Dava; Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde öğretmen olarak görev yapan ve davalı idarece yapılan idari memurluk sınavını kazanan

davacının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48. maddesindeki şartları taşımadığı gerekçesiyle atamasının yapılmamasına ilişkin ... günlü, ... sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

... İdare Mahkemesinin ... günlü, ... sayılı kararıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48. maddesinin (a) bendinin (5) fıkrasında, Devlet memurluğuna alınabilmek için gerekli şartların sayıldığı, hırsızlık gibi yüz kızartıcı bir suçtan dolayı mahkum edilmiş olmanın, Devlet memurluğuna alınmaya engel oluşturduğu, bu konuda verilmiş olan cezanın tecil edilmesi veya paraya çevrilmiş olmasının da durumunda herhangi bir değişiklik yaratmadığı, davacının hırsızlık suçundan yargılandığı ... Sulh Ceza Mahkemesinin 23.3.1989 günlü, E:1987/1638, K:1989/142 sayılı kararıyla 3 ay hapis cezasına mahkum edildiği ve hapis cezasının 27.000.- TL para cezasına çevrildiği, davacının hırsızlık suçundan hüküm giymiş olması karşısında, Devlet memurluğuna atanabilmesine imkan bulunmadığı, dava konusu işleminde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

Davacı, 657 sayılı Kanunun 48. maddesinin 3697 sayılı Kanunla değişik (A) fıkrasının 5. bendinde belirtilen suçlarla ilgili olarak tecil edilmiş hükümlerin hariç tutulduğunu, idari memur olarak atanmasına bir engel bulunmadığını öne sürmekte ve İdare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir.

657 sayılı Kanunun 48. maddesinin 18.1.1991 tarihinde yürürlüğe giren 3697 sayılı Kanunun 1. maddesiyle değişik (A) bendinin 5. fıkrasında: "Taksirli suçlar ve aşağıda sayılan suçlar dışında tecil edilmiş hükümler hariç olmak üzere ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak

kaçakçılığı hariç, kaçakçılık, resmi ihale ve alım-satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak." Devlet memurluğuna alınacaklarda aranacak genel şartlar arasında sayılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, davacının, ... 1998 tarihleri arasında yapılan aday idari memurluk sınavını kazandığı ve sınavı kazanan adaylar için yaptırılan güvenlik soruşturmasına ilişkin olarak İçişleri Bakanlığı'ndan alınan 10.11.1998 günlü yazıda, davacının 6.9.1987 tarihinde Türk Ceza Kanununun 491/1. ve 522. maddeleri uyarınca ... Sulh Ceza Mahkemesinde yargılandığı, anılan Mahkemenin 23.3.1989 tarih ve 1638 Esas, 142 Karar sayılı kararıyla verilen üç ay hapis cezasının, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4. ve 6. maddeleri uyarınca para cezasına çevrilerek, adı geçenin 27.000.- TL. para cezası ile cezalandırılmasına hükmedildiğinin belirtildiği, bu nedenle dava konusu işlemin kurulduğu, davacının ise memnu haklarının iadesi istemiyle yaptığı başvuru sonucunda, ... Ağır Ceza Mahkemesinin 7.3.1997 günlü, 1997/47 sayılı kararıyla davacının memnu haklarının geri verilmesinin hükme bağlandığı ve davacının halen Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde öğretmen olarak görev yaptığı anlaşılmaktadır.

657 sayılı Kanunun yukarıda anılan hükmüne göre davacının aldığı ceza Devlet memurluğuna engel bir durum oluşturmakta ise de; memnu hakların geri verilmesi durumunda mahkumiyet ortadan kalkmamakla birlikte, mahkumiyetten doğan veya mahkumiyetle birlikte hükmedilen ehliyetsizliklerin ileriye dönük olarak son bulunduğu açık olup, davacının anılan suçtan dolayı yargılandığı 23.3.1989 tarihinden sonra 7.3.1997 tarihinde yaptığı başvuru sonucunda, ... Ağır Ceza Mahkemesinin aynı günlü kararıyla memnu haklarının iadesine hükmedildiği görülmektedir.

Olayda, memnu hakları mahkeme kararıyla geri verilen ve öğretmen olarak görev yapan davacının, kamu hizmetlerinden yararlanma ehliyetine sahip olduğu ve Devlet memurluğuna girmesine engel herhangi bir durumun da kalmadığı tartışmasızdır.

Bu durumda; hukuksal durumu 657 sayılı Kanunun 48. maddesindeki koşullara uygun olan davacının, aday idari memur olarak atanmasına ilişkin isteminin reddi yolunda kurulan işlemde hukuksal isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulüyle ... İdare Mahkemesince verilen ... günlü, ... sayılı kararın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinin 1/b. fıkrası uyarınca bozulmasına, aynı maddenin 3622 sayılı Yasa ile değişik 3. fıkrası gereğince ve yukarıda belirtilen hususlar da gözetilerek yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, 3.12.2001 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi.

AZLIK OYU: Dosyanın incelenmesinden, davacının aday idari memur olarak atanmasına hukuken engel bir hali kalmadığı açık ise de; davalı idarece, davacının mahkumiyetine yol açan suçun niteliği göz önünde tutularak ve atanmasını istediği görevin önem ve özelliği de dikkate alınarak, aday idari memur olarak atanmaması yönünde kurulan işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, anılan işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararının onanması gerektiği oyuyla çoğunluk kararına katılmıyorum. (3.12.2001, E:2001/1327, K:2001/4685)